

Galen De differentijs februm libri duo

<https://hdl.handle.net/1874/433426>

GALENI
DE DIFFERENTIIS
FEBRIVM LIBRI
DVO: LAURENTIO
LAURENTIANO
FLORENTINO IN,
TERPRETE.

Venale habetur Parisus in officina De-
 fiderij Maheu Chalcographi, in vico san-
 cti Jacobi sub interfignio diui Nicolai mo-
 ram trahentis. Anno dñi. M. D. XIX.

CAESAR OPTAVS NEAPOLITANVS, LAVRENTIO LAVRENTIANO FLORENTINO, S. D.

MEMINI Laurentiane, dum in Hetruria Medicinā publice profitebatur, literarū nos calamitatem amicis (vt fit) sermonibus identidē esse cōquestos. Quare daturū te operā pollicit⁹ es, vt sexagita illa Hippocratis volumina, totidēq; Galeni opera tua lima reformata, in vsū latinum æderentur. Tantūq; ab futurum, vt garrigentium maledictis ab honestissimo proposito deterrereris: vt hoc potius ad scribendū excitare te possit. Nunc igitur lætatus sum summopere, tum q; Galeni libros de differentijs febrium & Latinos feceris, & cādidos ad nos miseris: tum maxime q; tumultuante passim Italia, a proposito & sæpissimè promissis, minime destiteris. Perge mi Laurentiane, nam qui aliter pleniore officio ætatem nostrā ac posteritatē tibi deuincias, prohibetq; ingenijs satisfacias: Nosti enim, quantū hæc a doctioribus & bene institutis desyderētur: ne tam diu & tam turpiter cum barbaris & ineptis scriptoribus versari cogamur. Adde q; nō modo barbara sūt et inepta, quæ passim Medici ex Græcis habem⁹. Sed inuersa ac prorsus deformia: adeo vt melius cum re medica actum existimauerim, si semper caruissemus his q; male habemus. Mirum dictū esse homines quos inculta hæc delectent. Et diligētia omniscq; humanitas apprime displiceat. an quia senticosissimi sunt, ideo ab omni cultura abhorret. Sed colluctentur licet inter indomita ac prærupta, frugem nihilo mitiorem reposituri. Nos vero te duce qui vtraq; lingua es absolutissim⁹, planiora ac molliora sectabimur: cuius etiam stomachi Franciscus est lacerus Florentinus platonicus amicissimus noster. Nobiscum etiam sentit Nicolaus Leonicensis vir litteratissim⁹, & in Medicina Hercules. Nam non minus idemq; tu in vertendo Galeno quotidie versatur, sed Plinij, Auicennæ, & recentiorum errata rationibus validissimis, autoritatibus etiam Hippocratis, Galeni, Pauli, Nicandri, Oribasij, & Dioscoridis nixus, conatur euertere. Interim nostras Medicinæ diuisiones cudimus, mox in lucem prodituras. Vale Venetijs. M. D. Caleñ. Ianuarij.

que

GALENI, DE DIFFERENTIIS FEBRIVM LIBER PRIMVS, INTERPRETE LAVRENTIO LAVRENTIANO, FLORENTINO.

Quænam sint febrium differentiarum principales, & ut essentia februm sit in genere caloris præter naturam. Cap. I.

DIFFERENTIAE febriū, maxime quidē ppriæ ac maxime principales, secundū substantiā, aliæ vero secundum aliquod accidēs sunt. At vero cū accidentium nō vna natura sit, sed aliæ ppinquiōra, magisq; ppria diuisæ substantiæ sint, aliæ vero remotiora ac magis aliena: idcirco inde etiā sumēdo differentias, minime vnū genus est. Cæterū, maxime peccāt, quicūq; differentias principales ac maxime pprias omittūt. De inde quicūq; mentionē faciūt harū, sed pmiscēt cum eis differentias accidentales æqualiter oēs, minime discernētes vtilēs ab inutilib;. Non solū autē peccāt pleriq; medicorū in ipsis differentiarū generibus, aut vltra q̄ sit necessariū mentionē faciētes inutiliū, aut minus q̄ sit necessariū, nōnullas vtilēs omittētes; sed etiā diuidēdo genera ipsa in proprias differentias, similiter errāt. Cum igit primū differentiarū genus sit ab ipsa diuisæ rei substantia sumptū, videre licet nōnullōs medicos p̄termittētes vniuersum hoc genus, alios vero diuidēdo plura q̄ opus sit attingētes, aut necessaria quēdā omittētes. Atqui Hippocrates optime fecit diuisionē libro secūdo Epidemiarū. Dicitio habet in hūc modum. Febres, hæ quidē mordaces manu ipsa, illæ mites sunt, aliæ minime mordaces sed increscētes, nōnullæ acutæ sunt, sed ab ipsa manu deuidæ, quædā statū ardētes, quædā vero semp debiles siccæq; sunt, aliæ affixæ visu, terribiles, aliæ manu ipsa humidæ, aliæ rubicundæ, aliæ crocæ, aliæ liuidæ, & alia istiusmodi. Perspicue enim hoc loco ab ipsa rei substantia simul atq; ab ipsa cognitione in pprias differentias fecit diuisionē. Essentia enī febriū, est in genere caloris p̄ter naturā. Differentiæ vero caloris, hæ quidē ab eo quod est magis ac minus ducunt, atq; ab ipsa materia in qua calor ille p̄ter naturā existit, atq; ab ipso mouēdi modo, quas oēs adiungens modo cognitionis scripsit, quemadmodū procedēte sermone docebimus. Quæ igitur ab eo quod est magis ac minus ducuntur, in hoc genere differentiarū medici nomināt, magnā ac parua febrē dicentes, minime proprie qualitati deferētes vocabulū quantitatis, tamen ita consueuerūt, nō solum in qualitate, sed in multis alijs facere, habentibus in qualitate ipsa solitudinem, quæ tamen magna paruaq; nominantur. At vero differentiarū quæ de materia ducuntur, in qua calor ille p̄ter naturam existit,

Diff. de feb. triplex. Febriū differentia duplex.

Febriū differentiarū principes.

Diuisio febris.

Febrium essentia. Differentia caloris triplex. Differentiæ caloris ab intentione.

+ intensā ac remissam.

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

Dñe de materia ducta maxime proprie caloris præter naturam sunt, siue corpus ipsum cor-
 teria ducta dis/præhendat, siue humores conditos in ipsis ventriculis. Reliqua
 ppriissimæ autem ac tertia differentia est, vbi aeris substantia sola/admodum in-
 Febris tri- caluerit, corpora vero solidiora atq; humida/caleat quidē, sed nõdũ
 plex. incaluerint. nõ enĩ parui refert/calere atq; incaluisse. Sed discas potis

Analogia. simũ id qd volumus, in his exẽplis. Finge aquã calidã inditã lebeti fri-
 gido, deinde ab ea ipsa aqua/calefieri præ vicinitate/ipsi lebetis cor-
 pus, nõdũ aut vniuersũ exq̃site incaluisse. Et rursus/finge i calidũ atq;
 ignitũ lebetẽ frigidã aquã inditã, deinde/calefieri qdẽ, nõdũ aut inca-
 luisse. Ex his exẽplis/scd o qdẽ/pma febrũ differentia est, quas corp^o
 ipsũ cordis phẽdissẽ docuim^o. i primo aut scd a, vbi cõditos i vetricu-
 lis humores/occupasse dixim^o. Reliqua aut ac tertia differentia/exem-
 plũ penit^o si se minime habet: sed cognitiõis causa, finge enẽ follem
 trahentẽ ad se aerẽ admodũ calidũ, deinde/calefieri ab eo, nõdũ aut in-
 caluisse. Sed exẽplũ/magis idicabit naturã rei: si finger es/in folle cõti-
 neri humorẽ, atq; adhuc magis/si foramina follis p q trahit atq; emit-
 tit aerẽ/ita agusta efficeret, vt huõri qdẽ in puia, aeri vero/puia foret.

Qua i re potissimũ dissidet nature opa, ab his q hoies ipi efficiunt. Ete-
 ni/substantia aeris/pmiscet cũ sanguinẽ oĩb^o arterijs ex multis forami-
 nib^o piter spiratib^o, ac nihilomin^o i ipso corde, qm p eas oes discurrit.

Calore accedi interdũ in spiritib^o, interdũ in humorib^o, interdũ in
 partib^o aialis solidioribus, q̃s Hippo. cõtinẽtia noiauit. Cap. II.

Febrivm or-
do.

Itc ergo calor/quẽ dixim^o appellari febrẽ: alias ex alio
 de p̃dictis icipit. Occupat aut ac simul disponit cũ pat-
 te affecta/reliq̃ duo gna. Facillime ergo/calor/ex humo-
 rib^o ad spm trãsmeat: min^o vero prõpte humores cum
 spũ igniunt, atq; etiã solidũ corp^o prõptius tribuit calo-
 re humorib^o, aerieq; substantiẽ, q̃ ipsũ ab illis accipiat. ois enĩ substantia
 tenuis/facili^o q̃ crassa alterat. Tenuissim^o aut aer, crassissima aut cor-
 pora solida sũt: humores/medio gne ambigũt. Nec qcq̃ refert p̃senti lo-
 co, spm vel aerẽ appellare: nã de his/alibi tufius diffinitũ iã est: nũc ve-
 ro sufficet, illud tmmodo scire, qd (puto) Hipp. indicãs dixit. Conti-
 nẽtia, ac cõteta, & ipetũ faciẽtia. cõtinetia quidẽ/appellãs ipsas corpo-
 ris partes solidiores: cõtenta aut humores: ipetũ vero faciẽtia spũs.
 febrilis ergo dispositio/alias ex alio de p̃dictis incipit. Sed in primo
 genere affecti corporis/minime permanet, sed occupat reliquã duo:
 ac nisi prius soluat, p̃cessu tẽporis illa similiter afficit. atq; hæc sũ-
 ma sermonis est. Sed oportet ea quã dicta sunt indicare, cognitionẽ
 q̃ vniuscuiusq; generis febrũ percurrere. Statim itaq; de generatio-
 ne earum dicere aliquid opus est.

Facile p̃mu-
tabilia.
Cõtinetia
contenta &
impetum fa-
cientia.
Febrũ gna
se cõsequo
trahunt.

Continẽtia
Contenta
Impetũ faciẽtia,
spũs solidi
humores
spiritus

+
arteficiis

lib unũ
q̃ sũnt
Dico
p̃
2nd

Quonam modo febris ephemera, id est diaria ex causis primitiuis atq; euidentibus præhendat. Cap. III.

SX labore ergo, iracūdia, merore, calore, frigore, insom-
 nia, cruditate, temulētia, ac repletione, quosdā febrici-
 tare cūctis hoībus perspicuū est, ab ipso rei effectu edo-
 ctis, quin etiā vt pestilēs aeris cōditio afferat febrē, mi-
 nime ignorāt quicūq; intellectu participāt, quēadmodū
 vt cōuersari cū his qui peste laborāt fallax sit, affici enī periculū est,
 quasi scabie quadā aut lippitudine. Fallax p̄terea est cōuersari cū his
 qui tabe tenent, atq; in totū cum oībus qui putridū expirāt, ita vt do-
 micilia in quibus habitāt, grauiter oleāt. Cōstat præterea ex lōgo re-
 rum vsu, vt qui cōsuetudinē exercitationis omiserint, vt alijs multis
 morbis, ita febribus corripiant. Et itē vt repletio generet febres, atq;
 etiā prauī cibi, ac medicamenta, & æstus circa canis syderis ortum, &
 alia huiusmodi, cūctis hoībus (vt ita dixerim) perspicuū est. Quæ ve-
 ro ab ipsis in corporibus n̄ris fiat affectio, ex qua febricitamus: mini-
 me sciūt, neq; pleriq; hoīm, neq; quidā medicorū. Duplex enī genus
 ignorantū talia est: alterū enī ab ipsa experiētia tantūmodo astruēs,
 tanq̄ nulla entiū natura, ratione possit inuestigari. Alterū autē genus
 est eorū qui sapiētes quidē vident, sed cū ignoret eque q̄ priores, sciē-
 tię tamē habēt existimationem. Ignorare autē eos cōtingit, quia nullā
 habēt rationalis disciplinæ exercitationē, ex qua cognoscunt ac dis-
 cernunt verisimilia, ab his q̄ vera sunt, quare, neq; inuenire, neq; iudi-
 care aliqd possunt: quia pbabiles p̄positiones nō nouerūt distingue-
 re, ab ipsis sūptionib⁹ demonstratiuis. Huic autē inscitix insolētia accel-
 sit, ob quā nōnulli ex eis in tantā audaciā atq; amentīā deuenerūt, vt
 ea q̄ oēs hoīes cognoscunt experiētia ipsa edocti, neq; ea quidē ipsi fe-
 briū causas haberi cōprobent. De q̄bus cū libro de causis primitiuis
 abunde docueri, nihil opus est hoc loco mētionē facere temerarię lo-
 quacitatis eorū. Neq; enī cōtradocere, neq; soluere sophismata hoc li-
 bro institui: sed istituere ac docere, subijciēdo ea q̄ alibi a nobis sunt
 demonstrata, ac docēdo d̄rias febrū. Subijciūt ergo caliditatē, frigiditatem,
 siccitatē, atq; humiditatē esse elemēta corporū, ac fieri primas
 egritudines ex intēperie horū, e q̄b⁹ vna febris existit, quotiens calor
 qdā p̄ter naturā in corde extiterit. Differentiæ autē, scđm gen⁹ caloris,
 (de q̄b⁹ p̄sens sermo tractat), ab ipsa materierū d̄ria ducunt, suscipiētū
 igneā caliditatē. Cūq; tres sint scđm gen⁹, aut enī ī ipso corpore cor-
 dis, aut ī humorib⁹ accēdit, aut ī spū, p̄ueniūt nōnullæ causæ oīb⁹ ma-
 nifestæ, de quibus pauloante docuimus, quibus empiricus medicus
 ex obseruatione ad curationem remedijs abundat. Rationalis vero
 ad ipsam rei naturā accedens, demonstratiue ab illa in futurorū præ-
 ferentia.

Febriū ḡna
tio & causæ
prægressæ

Cōtagiosi
morbi.

Putridū ex
pirantes.

Ignoranti-
um gen⁹ du-
plex.

Ignorantię
causa.

Logicæ vs⁹

Postulatū.

Febris itē
peries ē ca-
lida.

Empirici et
rōnalis dif-

ferentia.

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

Rationalis
vti & rone
& experi-
mento.

sentionē atq; inuentionē curationis iuuatur, vtens oibus quidē expe-
riētia ipsa inuentis, adijciens autem multa ex docendi via rationali.
Quæ ergo sint per vtrāq; partem inuēta, experimentū intelligo ac ra-
tionē, alio loco docuim⁹. Quæ vero dispositio ab vnaquaq; causa pri-
mitiua i corpore cōsistat/accendēs febrē, hac parte docere instituim⁹.

Multas esse causas caloris præter naturam, ex quibus gignitur fe-
bris, quotiens suscipientia corpora/prompte se habeant ad continen-
dam diutius caliditatem.

Cap. IIII.

Caloris m^p
tplex gene-
ratio.

VM ergo videamus/non vnum modū, neq; generatio-
nis; neq; auctioris caliditatis, quando ne i plus, quidem
ignis/modus vnus est. Sed gignitur, aut propter motū,
aut propter putrefactionē, aut propter conuersionem
alterius caliditatis, aut propter suppressionē calidi es-

Febriū cau-
sæ vniuersa
les.

fluuij, aut propter permixtionē calidæ substantiæ, tanq; de fonte quor-
dam ebullientis/aut genitæ: scilicet ad nostrū sēsū, aut augētis calidi-
tatē, necesse est/ōes febriū causas/in prædictos modos reuocari. quæ

Febris se-
des est cor.

admodū æstus est, siue ex ipso sole/actio talē habeat appellationē, siue

Calor ex
calidi oc-
cursu.

caliditas est præter naturā: nondū tamen febris/nisi cor ipsum conca-
lescerit. Etenim totū hoc genus causæ/ex cōuersione efficit rei ca-
lescentis, siue sol, siue ignis, siue medicamentū fuerit id quod calefa-

Calor ex
motu & ebu-
litione.

cit extrinsecus attingēs, aut propinquās: aut conuersans, aut quouis
alio modo libeat appellare. At vero iracundia/ quasi ebullitio quādā
ac motus vehemēs est irascētis facultatis/in ipso corpore cordis resis-

Ira calor
qñ fit febris

dētis. Concalescit autē interdū cum ea spūs, atq; interdū sanguis. & si
prompta se habeāt suscipiētia corpora/ ad continendū diutius calidi-
tatem: & (quāuis ipsius cordis motus destiterit) hæc permanēt calida

Calor ex
suppressio-
ne calidi es-
fluuij.

præter naturā, tunc febricitare hominē necesse est. Hæc ergo febris/
principiū habet/motū atq; ebullitionē natiuæ caliditatis. Febris autē q̄
ex mœrore cōsistit, nō insup ebullitionē, sed motū tm̄modo/principiū

Difflatiōis
fofa duplex

habet. Si autē ex labore efficiat, principiū quidē habet/motū amplio-
rē musculorū, ac neruorū, & copularū, & articuloꝝ, q̄ quidē/ prima ca-
lesiūt. Calor autē/ cōtinuēter cordi distribuit, ac tūc febricitat. Vbi ve-
ro febris/ ppter densitatē accēdit: qualis maxime adstrictis, refrigera-
tisq; corporibus fieri solet: collecto in corpore mordaci effluuiio, cōsi-

Effluuiū va-
porosum &
mordax.

stitit. Difflant enī semp animalium corpora, duob⁹ modis emissis foras
quod die vaporosis, fumosisq; excrementis: attracta autē aëria substātia
intro refrigerate, atq; vētilate naturalē caliditatē. Vbi igit fortis cau-

sa cōdensado cutē/ p̄dictos meatus astringat, sæpe satietatis morbū in-
ducit: quotiēs vaporosa ac benigna materia de corpore effluit/ inter-
dum febrē cōmittit, quotiēs aspa ac mordax fuerit. Calor aut potissi-

5

*Caliditas pter
nāz, nō ē
p̄, nō ē febris*

m̄ sudor

*Excrementa vaporosa
fumosa. calida et
humida et ab aqua
siccis. et ab igno caliditate*

*Condensatio m̄tis, satietate
febrim cōmittit, si
vaporosa et benigna
aspera et mordax m̄ afficit*

mū augeat, vbi refrigerās aer intra corp^o minime trahit. Excernit autē Auctioris
excrementū acre ac mordax, aut ijs q̄ sūt malis humorib^o pleni, aut caloris cau
ijs q̄ malos cibos ingesserūt, aut nō benē cōcoxerūt. maxime autē id sa potissia.
accidit ex cibis dictis vbi cenosā, aut feculentā, ac stercorosā, aut pa Effluuium
lustrē, aut stagnantē, aut alio quouis modo corruptā aquā bibāt. Eo mordax q̄
dē modo euenit vbi imoderate laborēt, aut vigilent, aut angore affi bus excer
cianē, aut acria medicamēta igesserint. Cibos autē malos itelligo oēs nitur.
q̄ aut ex natura tales sūt, vt allia, cepe, nasturtiū, porrū, brassica, oci Cibi mali
mū, vrtica, et alij qcūq̄ noiant agrestes, vt eruca apud nos, atq̄ etiā forma du
q̄ boni sunt ex natura, sed ob putredinē quādā prædictis æquale, aut plex.
mai^o sæpe nūero vitiū acceperūt, vt ordeū ac triticū, & alia oīa edu Cib^o bon^o
lia putrida, partim ob tēporis lōgitudinē ad putridā dispositionē de triplici for
ducta, partim situ quodā repleta, quia prae reposita sunt, partim ex ma vitiatur
prima generatione ab ipsa rubigine vitiata. Tales igit̄ cibos etiā nūc Vitiosi cibi
pleriq̄ comedere coacti prae fame, vel febrib^o putridis ac pestilētib^o incōmoda.
mortui sunt, vel pustulis scabiosis aut leprosis correpti. Vbi igit̄ kor
pus fuerit plenū talib^o humorib^o, nulla autē opilatio in viscerib^o fue
rit, atq̄ animal in cute libere difflet ac refrigeret, sanū quidē existit
sed breuē, fallacēq̄ obtinet sanitatē. Vbi vero exterior terminus, aut Astriptionē
astringat, aut in profundo meatus opilent: si astringat, nunc dictū fe et obstructi
brium genus: si opiletur, id quod paulo post dicendū est, cōsistit. Ni onē aliæ fe
hil igitur mirū videri debet, si ex cruditate, hi quidē febricitet: illi ni bres sequū
hil eiusmodi patiant. Etenim ijs qui malis iam humorib^o pleni sunt, ac tur.
male difflantur: aut inopportune laborāt, aut lauātur propēius, proma Ex crudita
ptum est febricitare. Iis autē qui bonis sunt pleni humorib^o, ac probe te febricitā
difflantur, & quiescūt, ac fouēt iecoris ac vētris sedes, impossibile est tes.
febricitare: quoniā in iecore ac ventre manet quicquid corruptū est, Febricita
ac tēporis spatio paulatim cōcoquit atq̄ efficit benignū. Quēadmo re parati.
dum vbi motus fortiores sustinuerint, aut in solē æstiuum steterint,
aut in balneū calidarum dulciū aquarum descenderint. Itidē vbi cor
rupta cibaria in ipsū corporis habitū deferunt, febris minime sequi
tur: nisi propter aliquā aliā causam, vt si sæpenuero surgendo labo
rauerint, aut ventrē ipsum inflammatio tentauerit.

Ex putredine accendi febrem, cuius causa est opilatio: ac potissi
mum putrescere, quæcunq̄ calida atq̄ humida sunt. Cap. V.

GAETERVM, si meatus opilentur atq̄ humores sti Obstruō
pentur (nam de ea ipsa re docere distuli) animalia putri Putrefacti
dis febribus tentantur. Promptissime enim putrescunt, oni obno
quæcunq̄ calida & humida sunt: & sæpe in locis calidis, xia.
nisi diffilentur ac refrigerentur. Porro, neq̄ mirum vide

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

Nimietas ad vires. ri debet, quamobrem febres sequantur repletionem, quoniam per eiusmodi dispositiones multæ opilationes efficiuntur, ac totum corpus difficulter diffilatur. Igitur ex multitudine quæ est ad ipsas vires, humores ipsi cito corrumpuntur, neque euicti, neque concocti probe, quippe quod vires conficientes eos, debiliores existant. Quo circa quæcûq; cibaria glutinosa crassaq; sût, morbos cõmittere magis possunt, opilare eni atq; stipare humorẽ ex illis facilius est. Sed nõne cõtraria, scilicet extenuãtia & acria morbos cõmittere possunt: Cõstat enim vt qui altero viuendi genere exuperant, febre similiter præhendãtur: quia hec omnia (vt ante diximus) malos humores gignere assolent. Hæc ergo, ratione ea q; malos humores gignunt, febrivm causa sunt: alia vero ratione putredinis quæcûq; glutinosa, crassaq; existũt.

Ex inflãmatione febris. Nec secus partes inflãmatione affectæ, ratione putredinis accendũt febrẽ. humor eni decurrẽs stipatus, vbi fuerit natura calidus, quia nõ bene diffilatur, putrescit. Vbi igitur decurrẽs humor fuerit diligenter biliosus, caliditas sacro igni subfimilis occupat partẽ: vbi sanguineus inflãmationi subfimilis, aut inflãmatio sacro igni subfimilis efficitur, nomen quidẽ sumens ab humore dominãte, denominationẽ vero accipiẽs ab altero. At vero ex his oĩbus sequit febris ratione societatis. Sẽp eni simul cũ eo qd̄ icaluit pars cõtina calefit, quousq; distributio ad cor ipsũ deuenit. Nã carbũculis quoq; partes cõtine si calefiũt genitis ex sãguie perq; calido, sed melacolicò pp̄t exustionẽ.

Febbris rõe societatis. Pestilẽtis febris causã esse inspirationẽ, potissimũ quotiẽs corpus in eã dispositionẽ sit præparatũ. quoniam maxima pars generationis morborum est corporis præparatio. Cap. VI.

Carbunculi materia. **C**ALIDIOR ES præterea ambientis nos aeris cõditiones, quales sunt circa canis syderis ortũ, potissimũ per inspirationẽ perspicue cor ipsũ calefaciũt: extrinsecus vero circumfusa corpori, totũ ipsum calidũ reddũt, maximeq; arterias: vt quæ nõ nihil substãtiæ ipsius ambientis aeris attrahãt, ex quibus oĩbus simul, afficiatur cor necesse est, atq; ipsũ in primis imodice calefiat, maximeq; febrili dispositione tẽtetur, atq; ipsi corpori imittat oportet. Vbi vero pestilẽtes subeãt cõditiones, inspiratio potissimũ causa est. Interdũ enim efficit, propter humores in corpore aptos in putredinẽ, quotiẽs aial breuẽ quandã occasionẽ ab aere circũfluente susceperit: sed magna ex parte incipit ex aeris circunfluentis respiratione, quem putrida exhalatio infecit.

Putredinis aeris principia. Principiũ autem putredinis, aut multitudo mortuorũ est minime crematorũ: quẽadmodũ in bello fieri solet, aut exhalatio paludis cuiusdã aut stagni tẽpore æstiuo, atq; interdũ immoderatus calor circunfluẽs

no .H. P.

tis aeris, quemadmodum in pestilentia quæ Athenienses inuasit (vt
 Thucidides ait) viuentes hoies/in paruis tugurijs/æstate corruptio
 afficiebat. Est autem initiũ pestilentis febris/eo q̄ humores corporis/
 ex prauo victu/sint in putrefactionẽ parati. Forlitã aut̄ accidit id/pro
 4 pter continuatẽ, q̄ ex Aethiopia fluxerunt quædã mala inquinamẽ
 ta, quæ/ijs/quæ habebant corpora læsioni parata, causæ febris extite
 runt. Huius eni semp meminisse oportet toto sermone, vt nulla cau
 sa/sine corporis aptitudine efficere possit, alioquin/oës qui in sole di
 uersantur æstiuo, in febrẽ inciderẽt, & qui plus æquo mouentur, aut
 bibũt, aut irascunt, aut conflictant. Nec lecus oës ægrotarẽt/circa ca
 nis syderis ortũ: atq̄ in pestilẽtia perirent. Sed (vt est dictũ) maxima
 pars generationis morborũ/est, artificiẽdi corporis præparatio. Sub
 iiciatur ergo pro exẽplo, in ipso aere/inuehi quædam pestilẽtiæ semi
 na: atq̄ eorum corporũ quæ versant in eo, hæc esse oĩm excremento
 rum plena, paratorum quidẽ ex seipsis putrefieri, illa/sine excrementis
 ac pura, atq̄ addat, prioribus/in esse opilationẽ meatuũ vndiq̄, ac re
 pletionẽ appellatã, ac vitã ociosam, admodũ comedẽtibus & bibenti
 bus, & re venerea immoderate vtẽtibus, & item minime concoquẽti
 bus id, quod/hec oĩa que dicta sunt/necessario comitat. Alijs autẽ oĩ
 bus corporibus puris ac sine excrementis, insit vltra ea q̄ diximus, bo
 na facilitas spirandi, in oĩbus meatibus nequaq̄ opilatis, neq̄ adstri
 ctis, exercitatio vero moderata, ac vita castior. deinde/his ita subie
 ctis, cogitabis, quonã modo cõsonũ fit, vtraq̄ corpora/affici ab aere
 putrido/in se inspirato. Nõne consonũ est, hæc/statim a prima inspi
 ratione/initiũ putredinis accipere: ac plurimã contrahere labẽ: illa
 nullo modo, vel paulũ affici, ita/vt facile/ad habitũ naturæ recurrant:
 5 Itidẽ, quoties aeris tẽperamentũ/ab ipso naturæ habitu/imoderate re
 cessit ad humiditatẽ & caliditatẽ, pestilentes fore morbos necesse est,
 affici autẽ per eos maxime, qui iam prius/pleni fuerint humiditate ex
 cremẽtosa, quemadmodũ/qui laboribus moderatis/ac vita proba vfi
 sunt, penitus impatibiles permanẽt/per oës eiusmodi affectiones. hic
 sermo, sup vno exẽplo dictus est, sed in omni genere verus est. at cui
 libeat integre in eo exerceri, legat librũ de causis pcatãticis, id est
 primitiuus. Ego vero/psenti libro parcẽs lõgitudini, vno capite/oẽm
 eum cõpræhendens, finem faciã. Oportet eni/in vnoquoq̄ causarũ ge
 nere/scrutantẽ/qua potissimũ facultate/ægrotare soleat, deinde/consy
 derare cõgruẽtes & repugnãtes ei dispositiones corporũ, scientes/vt
 congruẽtibus quidẽ/prõpta læsio est, aduersis autẽ/ac repugnãtibus, }
 q̄tam vim habeat & magnitudinẽ cõtrarietas, tantũ/inuicti permane
 bunt. Ipse vidi nõnunq̄/ueniẽte tali conditione qualẽ Hipp. in oppi
 lia.

Corporis
 preparatio
 bonã partẽ
 actionis fi
 bi vëdicat.
 Agẽtis vir
 tus ac passi
 aptitudo.

+ vt vapores
 et exhalationes

Imbecille
 concoctio
 nis causæ.

+ vt austo flate

Impatibi
 les ab aere
 pestilenti.

Facile & dif
 ficile patibi

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

Cōditione pestilēti qd agendum. do Cranone fieri dixit, carbunculos exuperare nō paucos, quorum generatio & alia oīa eo quo ille scripsit modo, diligēter fuerūt, quin etiam quēcūq; tertio libro Epidemiarū in pestilenti scripsit conditione, ea etiam oīa per aliam similem illi conditionē similiter extiterunt. Summa eorū (vt ipse Hipp. dixit) pntredo fuit, atq; id ipsi cognoscētes, statim incipiente cōditione / quēcunq; corpora vidimus humida, statim / quouis modo exiccare tentauimus, quēcunq; vero ficciora, pristinam naturā in his custodiuius, quēcūq; vero excrementis plena, purgationibus sanauimus, quascūq; vero opilationes meatuū, solui- mus atq; aperuimus. Sed hęc / quonā modo se habeant, libro de curā- di via & ratione / dicunt, constat vt eo loco plurimū dicef. Nunc lat erit, meminisse eorū, exponentes sermonē / docentē, quonam modo / ab vna causa exuperāte, quidā / prāhendunt febre, alij / impatibiles pma- nent, alij / cum difficultate patiunt. dispositiones enī corporū / dissimi- les, multiformesq; sunt, & idcirco / quidā facile vincunt, ac promptissi- me patiunt ab ipsa causa efficiēte, alij / inuicti penitus & impatibiles sunt, aut difficulter patiūtur. Ad eius rei demōstrationē / coacti sum⁹ mentionē fecisse etiā curationis, perinde vt Hippo. facientes, perscri- bens eodem modo celebre illud verbū, Id sanatio ipsa indicat.

De pręcautione, & quonam modo febris ex inguine ephemera, id est diaria consistat. Cap. VII.

Pręcautio.

Medici of-
ficium.

Epidemię
pręcautio-
nes.

Quęstio.

Febris e-
phemerge
neratio.

D R A E C A V T I O igitur / quodāmodo sanatio est. Sa- ne & ipsa nomina / sæpenumero confundūtur apud medi- cos. vt enī alio loco diximus, oīs medici operatio / cor- poris ipsius vitia corrigit. Sed nihil in pręsens proficit talis exquisita locutio, siue enī feces in duo noīa / totū id, sanationē ac pręcautionē, siue i vnū ambo colligas, sanationē appel- lans, non parū iudiciū est vt non oēs / ab eiusmodi causa similiter pa- tiantur dispositio corporum, quę prohibent corripī epidemijs ac fe- bribus pestilētibus. Vna enim / primaq; intētio oībus cōmunis / est, vt corpus vacet excrementis, & spirātius sit. secūda vero / deinceps huic, vt exuperāti causę repugnes, quo ad fieri potest. Quibus vero, contra- ria horū insunt, ocylime patiunt, maximeq; ægrotāt. Sed quoniā fe- brium pestilentīū memoriā feci ex putredine humorū oīm effectarū, par est, instantē sermonē hoc loco scrutari de antiqua opinione, oēm febrē consistere humorū putredine dicentē. Ac vident ita sentire ij, q; ab Atheneo fluxerūt, non obscuro quidē viri in hac arte, pręserti eā quę est de febribus scientia, in quibus ego / plurimū cum illis sentio, pręterq; vnū dimitto ephemerā, id est diarias noiātas febres. Non enim mihi vident hęc / subsequi putredinē humorū, sed qui ob æstum

febricitat, ab ipso efficientis causæ calore alterari solet, Ob iracundiã vero febricitanti, eo quod ebullitione fieri sanguis in corde necesse est, non tamẽ putredinẽ. nec nõ p̄ exercitacionẽ, caliditatẽ ampliorẽ præter naturã sine putredine accedi. & quisq; cutẽ habuerit adstrictã per quã acriora excrementa euacuant, illis collectis febricitauit sine putredine humorũ. Quinetiã febris ex inguine ois, mala est, excepta ephemera, vt Hippo. dixit. qñ etiam inguina ipsa inflammationũ genere continetur. Atq; assentio in hoc sermone putredinis, nam ob eã rem inflammatione febricitat, non quẽadmodũ Erasistratus existimauit. Attamẽ nonnullæ sunt ex inguine febres in genere ephemera, quẽadmodũ aliq̄ qdã nunciãt nõ faciles curatu morbos, inflammationis, aut vlcis, aut abscessus, aut alteri⁹ talis in viscerib⁹ dispositionis alũnos. Cæterum dissidẽt febres ex inguine, ab ijs q̄ putredine humorũ consistũt, aut ex aliquo viscere, aut ex cauo ac maximo cõceptaculo. qm̄ vbi febris ex inguine cõsistit, pars cõtina subinde calet, calorq; vsq; ad ipsũ cor succedit. Sed putredo/fumusq; vsq; ad ipsum minime peruenit, sed ibi manẽs circũscripta in loco ipsi⁹ inguinis, alterat tantũmodo cõtinue ter vsq; ad ipsũ cor permeans calor. Quo potissimũ modo, etiam per æstum ac per exercitacionẽ ex partibus primo calefactis, distributio ad ipsum principiũ vitale existit. Vbi autẽ putredo fuerit in viscerib⁹ atq; in magnis cõceptaculis, veluti fumus, ad ipsos cordis sinus p̄meat. Accidit igit̄ vt humores in inguine oẽs cũctim putrescãt, siue vno die, siue duobus: vtpote semp̄ inuicẽ cõuersantes & inclusi vno loco. Humores autẽ in visceribus cõditi, & in magnis cõceptaculis, vtpote diffluẽtes semp̄, ac simul putrefaciẽtes quos magis attigerint: tẽpore ampliori putridũ accendũt calorẽ. Sed vt vno verbo dicat, quẽadmodũ in exteris oibus quẽcũq; calefũt præter naturã a quauis causa, si neq̄at putrescere, id quod calet: velut lapis, aut lignũ, aut aliquod aliud tale, eo vsq; remanet calidũ quoad refrixerit paulatĩ. Id autem quod putrescere potest, depascentẽ semp̄ scdm̄ continuitatẽ habet calorẽ. Quẽadmodũ interdũ vidi in agro stercus pecudũ simul & columborũ ex parte quapiã ab ipso sole calefactum, ita vehemẽter vt multa exurgeret exhalatio instar fumi ascendẽs, vehemẽter mordẽs atq; afficiens, si quis propinquasset oculos & nares. Porro stercus tangẽtibus erat ita calidũ, vt deureret diuti⁹ impositas man⁹, aut pedes. Nõ tamen semp̄ id accidẽs durabat: sed sequẽti die refrigerabat, quantum stercoris vehemẽter feruidũ pridie fuerat, idq; cõtinue ter acciderat, quia quod tũc calidũ erat quãdo primũ stercus vigebat, id dum illud inclinabat, ipsũ rursus calidũ reddebat ac feruidũ, ac paulo post vigebat primo refrigerato; atq; id rursus inclinabat subincalescẽte eo qd̄

Febris ex
inguine du
plex: eph
mera & pu
trida.

Ephemera
et putrida,
febris dif
crimen.

Humor cũ
ctim putre
scens.

Calor cõtĩ
nue putre
scẽtia depa
scitur.

Analogia.

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

continuū erat: & paulo post accēdebat illud ac vigebat: precedēs autē refrigerabat. Erat autē hęc circuitio fere tempus diei ac noctis: ita vt exemplū sit maxime p̄priū febris quotidianæ. Si vero duobus dieb⁹ ac noctibus circuitio fuisset, exemplū foret ita febris tertianæ, & si tribus quartanæ, & si quatuor quintanæ, si febris vlla quintana est. ipse se enī nondū perspicue vidi: neq; eā circuitiōnē, neq; aliquā aliā vltra quartanā. Sed de febrīb⁹ repetētib⁹ per circuitiōnē alio loco dicet.

An sit quin-
tana febris.

Putredo
triplex.

Pus/superā
te natura.

Subsistētia/
p̄ri p̄por-

Putredo cō-
ductio p̄-

Putredinis
simplicis

Puris et pu-
tredinis dif-
ferentia.

Pus opti-
mum.

Pus multi-
forme.

Abscessus et
vrina sūt p̄-

portional.

Optia vria

Putredo autē humorū in conceptaculis posita subfimis est putredini inflātionis, & abscessuū, & aliorū tuberculorū. Ea duplex genere est. Ex p̄mixtione autē duorū generū, alia tertia varia specie existit: si quidē in mixtione magis ac min⁹ superare & superari alterū gen⁹ haud facile numerari potest: sed duo genere sunt, quorū alterū fit superante

natura, alterū euicta. Superante quidē vt per inflātionē & ipsa tubercula oīa pus, in humorib⁹ autē venarū & artiarū, id quod subsidet in vrina p̄portionabile puri. Atq; hęc putredo nō simpliciter putredo censet, sed etiā habet aliqd cōcoctionis. manēte enī p̄terea cōcoctionabilis. coquēdi facultate venarū, putrescēs tunc humor ad talē alterationē deducit. Porro alia est putredo cōcoquendi facultate adeo debili: ita vt coctione p̄ nulla mutatio ad benignum putrescētis excrementi efficiat. quod fit in mixta.

terdū illa extreme debili: quis putrescēs humor fuerit modice prau⁹: iterdū autē facultas ad extremā debilitatē minime deducit: sed humor extreme prau⁹ existit. Huiusmodi excrementi putredo, neq; cōditionē neq; colorē, neq; odorē habet vnū. Sed putrescēs humor semp̄ permutat ac variat. Altera vero putredo quā dixim⁹ haberi cōcoctionē, ad vnū genus puris semp̄ mutat & colorē, & cōditionē, & odorem.

Vt pus optimū sit candidū & corpulentū, & minime fetidum: & vt optima vrina habeat sedimentū candidū, equale ac minime fetidū, & quibus indicij febris diaria cognoscatur.

Cap. VIII.

VI igitur natura ipsa diligēter superet: pus optimū existit, visu candidū, ac corpulentū, & sibi vndiq; simile: leue autē tangēti, ac minime fetidum. Quod si velut semiputridū fuerit, tertiū genus in tali mutatione, qd paulo supra diximus consistit. Porro dixim⁹, vt tale genus perq; multiforme existat. cū enī magis ac min⁹ habeat cōcoctionē, innumērabilis differētia est. Sepe enī candidū effectum, aut fetidū est, aut tenuē cōditionē: qnq; vero nō candidū sed liuidū apparet, atq; in oībus his magis & minus infinitū censet. Cæterū quot in abscessib⁹ differētia sunt, tot in febrīb⁹ putredine accēsib⁹ vrinarū formæ existūt. Optima enī vrina, q̄ ex putrido humore suscipiēte ex continenti cōcepta cūlo cōcoctionē efficit, candidū leue equale ac minime fetidū sedimen-

tum habet. Pessima vero quæ maxime contrarium penitus huic habet. Ea vero quæ media est, quo magis alteri earum propinquet, tanto melior aut deterior est. Sed de vrinarum differentia libro de iudicationibus docuimus. Febres autem accensas putredine humorum, alias ab ephemeris. i. diariis esse, existimari oportet: atque earum dinotatio nequaquam difficilis est. Quauis impossibilis quibusdam videatur, idcirco re ipsa milies indicauimus, prima accessione sedata post balneum, ac modici cibi acceptionem, solitas operationes efficere precipientes: quippe cui non esset preterea febricitandum, & ita fuit. Vnum febris ephemeræ iditium igitur ac primum indicium febris ephemeræ. i. diariæ, ut ab aliquo causa prægressa incipiat recedat atque euadenti, quam consueuerunt omnes medici iuniores appellare causam percatartica. i. progressam. Sed id quod inuisibile fit ab huiusmodi febribus, earum proprium minime est, quoniam & alia nonnulla incipiunt causa quadam euadenti progressa. Inuisibile ergo proprium est, vrinæ concoctio statim primis diebus & ad hæc, ut pulsus in magnitudinem ac celeritatem insignem crescat, ita ut frequentia per exteriorem quietem minime seruet proportionem. Magis preterea proprium, atque inuisibile earum indicium est, ut contractio minime crescat in celeritatem: vel si crescat interdum, id paruissimum fit, ac cognitu difficile, paulum ab ipso nature habitu absistens. Quinetiam proprium atque inuisibile est talium febrium, ut calor suauis existat. Inuisibile etiam est, si pulsus ac calor equabilis: si incrementum equale existit, non tamen proprium est. Etenim quibusdam alijs inest: quemadmodum neque si vigor mitior sit, neque enim id proprium est, quousque his potissimum inest ac melius erit ut hæc quæ cõia sunt, per incrementum ac vigorem propria celerant, eo quod ephemeræ. i. diariæ potissimum inest. Erit enim ita quauis non ipsa rei species, sed optimum diligentissimumque talium febrium proprium simul atque inuisibile indicium, quemadmodum ubi inclinatio cum sudore aut humore, aut penitus vapore quodam suauis existat, quam integritas ipsa excipiat. Post inclinationem cum suauis vapore integritas. Atque his indicijs febres ephemeræ. i. diariæ promiscue cognoscuntur. Sed de singulis seorsum secundum speciem agatur.

Quibus indicijs cognosci conueniat febrem putridam, ac de duritie pulsus nonnulla contra archigenem. Cap. IX.

LIVD autem genus febrium quod ex aduersum ephemeris. i. diariis diductum est, nullum nomen commune omnium habet. Differentie autem propriæ duæ existunt, non obscuris speciebus definitæ. quædam enim ex eis putredine humorum accedunt; alia vero partes ipsas aialis solidas occuparunt, atque appellant eas ecticæ febres, vel quia stabiles sunt, ac solutu difficiles, quemadmodum habitus, vel quia ipsius corporis habitum occuparunt. Ita namque solent nominare solidas partes ex aduersum diductas partibus humetioribus. Febres igitur humoribus accedere cognoscuntur ad hunc modum. Primum igitur inditium, proprium quidem

Esic pa
cipu
Dor
pura

febris eph
meræ iditia
Causa præ
gressa.

Vrina statim
concocta.

Pulsus magna
citaque
diductio.

Contractio
nihilominus
concoctior.

Pulsus et calor
equabilis.

Post inclinationem
cum suauis
vapore
integritas.

Febres putridæ.

Febres ecticæ.

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

sed minime inseparabile est, vt nulla p̄gressa causa, tales præueniat fe-
 bres. nulli enī alteri generi inest: eo q̄ ois ephemera. i. diaria ex cau-
 sa p̄gressa cōsistat. Ectica aut̄ quotiēs sine causa existat, nunq̄ ab initio
 præhēdit. quocirca quotiēs sine p̄gressa causa qs febricitet, causā hui⁹
 esse in humorib⁹ sciendū est. Sed interdū euenit, vt causa euidēs p̄gres-
 sa/ephemerā. i. diariā febrē quantū est in seipsa cōmittens sit, cui subse-
 quit̄ febris ex humorū putredine, quotiēs affectū corp⁹ ita se habet. i.
 quotiēs impurū, excrementosūq̄ sit. Vbi enī excrementa p̄ ephemerā. i.
 diariā febrē plus equo calefacta, initiū putredinis susceperint, alterū
 febriū gen⁹ accendūt priore sedato. Sed internosciūt successio talis fe-
 bris/inditio p̄prio simul atq̄ inseparabili, vt febris ephemera. i. dia-
 ria/nequaq̄ dehinc ad exq̄sitā integritatē. Accidit enī interdū, vt p̄ con-
 sistēdi vigorē ephemeræ. i. diariæ, trāseat in putridā: ac multo magis
 per inclinationē, quotiēs (vt paulo ante dixim⁹) maxima trāquillitas
 febris abest/q̄ adesse deberet. hæc sūt p̄mutationis indicia, vt transeat
 in alienā febrē. At vero vt febris ex rigore incipiat, nequaq̄ præueniē-
 te assu/vel frigore forti: qualē maxime patiunt̄ qui p̄ niuē faciūt iter,
 vel alio modo in forti frigore diuersant̄ diuti⁹: indicatiū quidē p̄priū
 est febriū putridarū, sed haudquaq̄ inseparabile, neq̄ enī oibus quē-
 admodū ne horror inest. is enī, nō solū nō inseparabile est ab huius-
 modi febrib⁹, sed nullo pacto p̄priū est. Ceterū vt pulsus, atq̄ etiā ca-
 lor, inæqualis sit p̄ initia accessionū, aut etiā per incrementa, tatiū gene-
 ri febriū propriū est, sed haudquaq̄ inseparabile. Sæpe enī sine inæq̄-
 litate sensibili incipiūt, atq̄ incresecētes vigēt. Id p̄terea multo magis
 inseparabile nō est, vt accessio/quasi sæpius præhēdat, quod quidē re-
 petere accessionē appellam⁹. Quēadmodū vt puls⁹ arctior sit (ita enī
 dicimus, vbi incipiēte accessione paru⁹ admodū & inæqualis existat)
 neq̄ id tatiū febriū inseparabile est: nō tamen cōmune est alteri gene-
 ri febriū, sed harū propriū, quēadmodū ipsa inæq̄litas, quotiēs p̄ ali-
 quod accidēs extiterit. Sæpe enī in ore vētriculi collecto quodā pra-
 uo humore ac mordaci/vel frigido, ipse paruus simul inæqualisq̄ exi-
 stit. Sed vbi frigid⁹ humor sit, paruitas: vbi mordax, inæqualitas ip-
 sa exuperat. Sed vomētib⁹, hæc ambo statim desistūt. Vbi vero vētricu-
 lus/nihil eiusmodi patit̄, prædictarū generis febriū talis pulsus exi-
 stit. At vero maximū indicatiū febriū putridarū, est calor ipsi⁹ quali-
 tas. Nihil enī suauē, neq̄ moderatum, neq̄ simile habet febrib⁹ ipsis
 ephemeris. i. diarijs. Sed quemadmodū optimi ante nos medici dixe-
 rūt, mordax quodāmodo potius afficit, mordetq̄ tactū, veluti fumus
 oculos ipsos, ac nares. Verū inter initia accessionū (vt potest strāgula-
 to calore/ac succēsis intus incrementis) nō statim immittētibus manum

Ectica p̄n-
cipium.

Diariæ in
putridam
abitio.

Successio-
nis ei⁹ nota

Calor pul-
susq̄ inæq̄lis

Repetere
accessionē.

Pulsus ar-
ctior qd est

Parui inæq̄-
lisq̄ pulsus
causa.

Calor mor-
dax.

Calor mor-
dax iter ini-
tia.

dignoscit: sed diutius imorantibus/prædictū caloris genus de pfundo emergit. Ac vt mihi videt, tale aliquid cognoscēs Themison, propriū atq; inseparabile esse oībus febrib⁹ existimauit. Sed de his, tuo loco rursus ageť. Prædictū autē genus caloris, per pungēs (vt ita dixerī) aut mordēs (veluti medicamentū acre) impositā manū, putredinis humorū alumnū est, perspicue per incrementa accessionū, atq; vigores febriū apparēs: nō tamē statī per initia accessionū/p̄spicue existit. Propriū præterea inseparabile est generi febriū ex humorū putredine infestantiū, velocitas cōtractionis pulsus, euidentior quidē per incrementa, sed minime obscura per ipsos vigores, atq; initio accessionum. Si mulq; cū ea existit/p̄ initia, paruus simul ac velox pulsus, per vigore autē magn⁹ simul ac velox. Nec secus/frequentia ipsa per exteriorē quietē/p̄spicua est in eiusmodi febrib⁹, neq; ephemeris .i. diarijs, neq; esticis filis. Maxime propriū p̄terea est taliū febriū/vrine cruditas atq; obscura cōcoctio, propriū indicium est febriū humoribus cōsistentiū. Neq; enī cruda, neq; obscure cōcocta in febrib⁹ ephemeris .i. diarijs existit: vtrūq; eorū seorsū/propriū est febriū putridarū. Sed ambo simul/per ipsā enūciationis diffinitionē/penit⁹ inseparabile est: qm̄ primē vrinæ in tali febriū genere, vel penit⁹ crudē, vel obscure concocte existūt. Magnū enī, atq; insigne indicium concoctionis in primis vrinis/nūq; existit p̄ huiusmodi febres, nisi ab ephemeris, id ē diarijs transeat: id qđ pauloante docuim⁹. Cæterū, ab his q̄ dixim⁹ indicatijs, id quoq; existit, si per ipsū accessionis vigore/accidēs quoddā ardētis febris extiterit: quēadmodū, si qđ epiale, ac lipyrie, vel semitertianæ, vel typhodis, vel alteri⁹ talis febris accidēs fuerit: q̄ propria quidem sunt febriū putredine humorū cōsistentiū, non tñ inseparabilia: & ob eā rem, quotiēs hæc minime adfuerint, ex alijs idicijs quærendū. Sed interdū, nō solū gen⁹ taliū febriū: sed species quædā, vna significatur. qđ si inclinatio minime definit ad integritatē, siue per sudorē, siue etiā aliter, alterū e duobus erit, aut indicium vt transeat in alienā febrē: vbi prius oīa ephemeræ .i. diariæ fuerit indicia, vel si nullū ex his fuerit, febrē quidē humoribus cōsistentē statī ab initio præhēdisse ostēdit. Vbi vero pulsus/prima die dur⁹ existat, cōsiderandū, nū concretio quædā ex frigore, an siccitas, an attētio cōuulsifica in corpore laborātis, an inflāmatio quædā, an durities sit: sciētes/vt ex his tantūmodo/pulsus durus efficiat. Archigenes enī q̄cunq; peccat circa notionē, cognitionēq; duri pulsus, libro de pulsib⁹ abūde docuim⁹: quem euoluentē, tales cōmentationes intelligere necesse est, ac potissimū eum cui libeat scire diagnosticen .i. pulsuū dinotationē. Etenī/pulsuū ipsorū noīa/ac significata ab eis oīa, oēm̄q; numerū yno volumine indicaui⁹: quod

Cōtractio
nis pulsus
velocitas.

Frequentia
per exteriorē
quietē
Vrinæ cruditas,
aut
obscura cō
coctio.

Accidēs ar
dētis febris

+ de q̄ febre .i. h. i. m. s. p.

Inclinatio
nō definēs
ad integri
tatem.

Pulsus pri
ma die du
rus.

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

quidē inscripsimus de differētia pulsuū. Sed quonā modo vnūquodq; cōueniat dignoscere, alio volumine diximus/in quatuor libros distincto, qđ inscripsimus de dinotatione pulsuū. Quemadmodū alios deinceps quatuor libros/de causis pulsuū effecim⁹: & itē quartū ab ijs dictis/de pulsuū præsensione, nō solū verbis, sed etiā re ipsa indicantes hui⁹ sciētiae vtilitatē. Et si qđ nobiscū vna accessit ad egrū/indicātib⁹ eā sciētia re ipsa, vt alia credidit, ita nouit vt pulsus durus, neq; propri⁹, neq; inseparabilis taliū febrivū existat. Sed de hoc nūc nō est dicēdi locus. nā p̄dictis libris dixim⁹, & alijs octo libris quib⁹ scrutamur librū de pulsib⁹ Archigenis, abūde hęc oīa accidētia docuimus;

<p>Puls⁹ dur⁹ Febris esti ca. Puls⁹ in di aria durus Pulsus i fe bre putri da durus. Duricie i puls⁹ causa Duricie i ar teriarū cā. Concretio nis causæ. Attētionis causæ. Siccitatis causæ.</p>	<p>hoc loco, qđ sit necessariū, tantū modo idicabitur. Pulsus durus, neq; p̄prius, neq; inseparabilis cuipiā generi febrivū, neq; ephæmere. i. diariæ, neq; putridæ, neq; ecticæ. Sed ecticæ, inest magna ex parte, atq; interdū in alijs duob⁹ generib⁹ ob accidēs quoddā existit. In ephæmera quidē. i. diaria, quotiēs febris affligat, ob refrigerationē fortem, vel attentio qđā neruosa inest, atq; interdū efficit ob æstū fortē, vel laborē simul, vel inopiā alimēti, vel insomniā immoderatā, vel euacuationē: quotiēs cū inopia alimēti, hęc quoq; cōstiterint. Per febres autē putridas/pulsus quoq; dur⁹ habet, quotiēs in viscere/inflāmatio fatiget, vel duricies, vel accidēs quoddā existat: vt si nerui ipsi extēdant, vel siccitas adfit. Nā & ob id/pulsus/durus euadit: velut si inopportune bibas frigidā aquā, aut in balneū frigidū descēdas, vel fruct⁹ quosdā largiter comedas. Sed pulsus dur⁹ nunq̄ efficit per ipsā febrē qua febris est: neq; per ipsā ephemerā. i. diariā, neq; p̄ ipsam putridā, neq; enī/quotiēs ex inflāmatōne/febris affligat, eodē modo/febris ipsa ac pulsus duricies comitat⁹ febris quidē sequit̄ putredinē humorū: duricies autē/p̄pterea/qđ cōceptacula ipsa ob repletionē extendunt. Sed (vt semel dicat̄) duricies/tuniculis arteriarū accedit, vel propter cōcretionē, vel attētionē, vel duriciē. Cōcretionē igit̄/forte frigus cōmittit: attētionē vero/inflāmatō ac duricies, atq; etiā neruorū p̄portionalis inflāmatōnibus dispositio. Siccitatē vero/euacuationes diutinæ, vel ob alui fluorē, vel leuitatē intestinorum, vel difficultatē intestinorū, vel vomitum longū, vel aliud istiusmodi: fames diutina, atq; ardētes febres diutinæ, (& vt in totum dicatur) quæcunq; vehemēter exiccant ipsius animalis partes solidiores, velut ectica: de qua nūc commode agentes, eius febris generationem in primis dicemus.</p>
---	---

¶ Quibus indicijs/febris ectica cognoscatur: et quonā modo consumpto admodum humore/cordis dispositio efficiatur, quam Philippus nominat ex morbo senectam.

Cap. X.

FEBRIS igitur ectica noie, efficitur duobus modis, magna ex parte post febres ardentes, q̄ prorogant, adeo vt consumat spatio temporis/humorē corporis cordis, vel etiā si p̄terea multus permaneat. Illa igit non solū ectica, sed etiā marcor existit, vbi vero p̄manet humor, corpus ipsū cordis p̄hendēs, inde maxime accendit: quemadmodū lucernarum flamma ex elichnio, atq; vna ei⁹ generatio est p̄dita. Reliqua autē est quotiens statim ab initio p̄hendat, primā generationē similem habens ephemerā. i. diariā, ob m̄rorē, iracundiam, laborem plurimum, vbi simul cū æstu fatiget. Hanc igit febrem, sanare nequaquā difficile est, vbi vero ex ea deuenit in tabē, propter inscitiam p̄cipiētium medicorum, sanare nō solū non facile, sed etiā non possibile est, quotiens integre iam extiterit, nec p̄terea incipiat. Natura enim eius calida ac sicca existit, ac cor simile recipit conditionē, velut elichniū in lucerna, quotiens plurimū crematū fuerit. Etenim ita exustū effringitur, atq; exoluit, perditurq; continuitas ab ipsa ariditate: vt neq; si affundas abunde oleum, queas rursus accendere flammā copiosam. Parua enī atq; infirma flāmula semper concutit, ac subinde minor efficitur, vsq; quo extinguitur. Hęc igitur febris tabifica diligenter existit: neq; ea ipsa est affectio, quam dicimus marcorē. Hęc enim in ijs efficitur qui consenuerunt sine febre, extincto in illis natiuo calore, quibus potissimū sine m̄rorē mors est, ac scdm naturā, ex siccitate consistens, velut vbi emarcent p̄ter naturā, genus illud efficit, quod Philippus nominat ex morbo senectā. In quam multos nouimus non senes solū, sed etiā pueros incidisse. Febris autē tabifica, non solū sicca, sed & calida affectio est. Extinguit enim per eā multo magis calor in animali, atq; tabescit totū corpus, instar arboris in plenū arefactæ vel ob tēporis longitudinē, vel flammæ vicinitatē, vel tortē atq; immoderatum squalorem. Sed de tabe, quānam affectio sit, seorsum diximus. Ectica autem febris cum duplex eius genus sit, vt ante diximus, indicia deinceps explicabimus.

Ectica fit duob⁹ modis.

quorū s̄, quī humor videt̄

Marcor Tabes

Febris tabifica calida ē et sicca.

Analogia.

De febre ectica & vt ephemera, id est diaria sæpenumero trāsmeet in ecticam cuius rei inditia multa existunt. Cap. XI.

FEBRIS igitur ectica cum marcore coincidens, propiusse ac facillime cognosci potest. Prius enim q̄ tangas pulsum atq; calorem: oculos supra modum cauos videbis, quasi fouea quadā conditos, ob totius humidæ substatiæ corruptionē: ita vt ossa quibus palpebræ annexæ sunt/promoueant.

Ectica cum marcore indicia.

Quinetiā lippitudines existūt aridæ, ac q̄dā s̄q̄lida dispositio, q̄lis ma

*ps. q̄tu
to natu
calore*

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

squalida dispositio. xime fit, vbi p puluerē multū / tota die in sole calido feceris iter. Flos 3
 p̄terea viuid^o coloris / perijt, atq; i toto vultu existit, & imoderat^o squa 4
 lor habet toti^o cutis circa vultū, maxieq; circa frōtē: ita vt p̄pter ficci
 tatē, sicca atq; itēta efficit: nō tñ q̄t palpebras ipsas diuti^o extēdere, 5
 p̄inde affecti sēp vt q dormiūt. Quietia cōnuēt magna ex pte, quēad
 dū q dormiūt. Est aut talis affectio nequaq; sōn^o, sed i potētia vigilādi.
 Affectio sō no similis. Carnes p̄terea cōsumunt circa tpa, ita vt ea loca collapsa, cauaq; euad 6
 dat. Nec quicq; aliud totū est q ossa, ac cutis: ita vt si eos nudos p̄spici 7
 as, i vētre nullū esse iēstinū, nec vlla viscera, atq; ilia ipa retrahi i tho
 racē, admodū videāt. Qd si libeat illos tāgere, cutis qdē p̄ q̄ sicca exi 8
 stit: & vbi attēdas, apphēdens digitis, q̄ si bursa qdā efficit. Pulsus aut 9
 puus: dur^o, debilis, trequēs habet. Calor aut i primo qdē occurfu / de 10
 bilis, sed paulo post acer atq; erodēs apparet: maximeq; vbi tāgendo /
 diutius imoreris. Sed minie cōuenit reliqua iditia cōmēorare in re tā
 p̄spicua. Itaq; sati^o erit, vt ad ipsā tabē adhuc incipiētē / veniam^o. Mar
 cor ergo incipit: quotiēs humor infusus in vnoquoq; corpe / inspersus
 p̄ loca media partiū simulariū, ex quo mēbra primū alūtur, prope est,
 vt in ipso corpe cordis minime inhit, quousq; enī aliquid ipsius seruat,
 ētica febris tantūmodo est, nō dum tamē tabifica. Vbi vero prope est,
 vt nihil insup huius humoris existat, diligēs iā tabes cōsistit. Diffici
 Etica diffi cilis. lis ergo cuiuslibet etice febris dispositio est, quotiēs p̄cipij tempus
 Eticæ prin cipium. transmeauerit. Diffiniri aut volo principiū, nō dierū vel horarum nu
 Eticæ gene ratiō. nis. etenim / dū corpus ipsū cordis / discedit ab ipsa tēperie naturali, nō
 statim / infit^o humor perit, neq; facultas debilitat: sed i p̄mis / velut ebu
 litio quēdā efficit ipsius hūoris, quo tēpore talis febris facillime cura
 tur: quippe / qd facultas nōdū p̄pessa est. Deinceps aut cōsūptio acci
 dit post ebullitiōē, eaq; ipsa ampli^o iā procedēt, corpa simularia / que
 velut elemēta cordis existūt, sicciōra euadūt, atq; aliuēto carent, ac fa
 cultas / debilis reddi, tantū, quantū ficcitas ac caliditas in eo exuperet.
 Simulariū exarsio. E quibus / alterū sufficiēs erat vt exuperans / ifirmā redderet facultatē.
 Etica triplex. Talis febris, iam quodāmodo medio genere ambigit, ac media est, in
 Marcōr in curabilis. sanabilis illi^o penit^o marcōris, eiusq; / quē paulo añ dixim^o adhuc ici
 Etica me dia. pientē / facillime posse restitui in sanitatē, atq; perq; multa latitudo exi
 stit, quoniā nō parua affectio / ipsius p̄mutatio secūdū magis, minusq;
 censet. Ita, quotiens ab vtraq; febre discedit & qualiter, ab ipsa scilicet
 diligēti iā tabe: eaq; / q̄ nōdū quippiam eiusmodi habet; media quodā
 modo est: atq; i ipsam curatiōē ambigua hñs vtroq; versus momētū.
 Quotiēs aut ab ipa tabe / p̄pi^o adfit, piculo p̄piqnat: quēadmodū p̄ori
 alteri p̄pingor, spē obtinet nō puā sanitatis. Sed tps ē, vt ad ei^o idicia

trāseamus: primæ scilicet quā posse facile curari docuim⁹, nisi in mul-
 tos tales medicos incidat. Est autē vbi sola cōsistat, nequaquā difficilis
 cognitu, implexa autē cuiuspiā putridæ, difficillima iā existit ob p̄mixtio-
 nē. Sed in primis subijciamus, vt ip̄a sola ex quadā causa prædicta cō-
 sistat, atq; appareāt prima die cūcta idicia febris ephemeræ: id est dia-
 riæ. Simul igit̄ apparebit in ea statim causæ p̄gressæ gen⁹, atq; id indi-
 cabitur procedēte oratiōe: sed interrogādo egrotū ip̄m licebit discas,
 si alijs in reb⁹ nō male affect⁹, ex iracūdia forti tantūmodo, vel mæro-
 re, febricitare incēpit. Qd̄ si videant̄ hec ita se habere, febrisq; extēdat̄
 vsq; in secundū diē, nequaquā definēs ad integritatē: sed neq; vehementior
 existit, imo squalidissima, suspicari ecticā fore debes. Qd̄ si tertio die
 sine cibo viuere voluerit, et p̄terierit suspectas horas accessionis/ quæ
 tertio die venire solet, ac neq; additio vlla extiterit: neq; minutio infi-
 gnis: sed primæ febris paruæ reliquæ extēdant̄, p̄maneatq; cū squali-
 lido corpore & calore, mitiore qd̄ in primo occurso manus / morāti
 aut̄ diutius mordaci et squalido, talē febrē ecticā eē existimare debes.
 At vero / maximū atq; indubitabile indiciū erit naturæ eius / nutrienti
 hoīem, quotiēs maxime videat̄ firmiter transiisse omēs horas suspe-
 ctas: statim enī post cibū / post vnā horā, vel alterā, oibus tangentibus
 egrū, alterū incrementū febris ip̄a habuisse videat̄. Nec deerit, qui iere-
 pet tanq̄ inopportune dātes cibū, & vt ip̄so potissimū tēpore accessio-
 nis, & vt cibū lōgiori tpe metiri cōueniat, & vt accessio cunctē. Sed
 res nō ita se habet. Cuilibet enī ecticæ febrī p̄priū īseparabile id est,
 vt ingesto cibo / calor accendat̄, plusq; in magnitudinē ac velocitatem
 increlcat, ita vt æqualis esse accessio videat̄. Aequalē autē accessionē
 intelligi volo, in qua nec horror extitit, nec frig⁹ extremorū, neq; sō-
 nus, neq; pigritia insignis, vel inæq̄litas qdā penitus, vel ī calore, vel
 in pulsu, & adhuc magis, neq; puitas, neq; debilitas, neq; aliud huius-
 modi: sed tanq̄ alio quodā nutritio, pulsus maior ac velocior redditur.
 Accidit p̄terea interdū in alijs q̄busdā febribus / incrementū æquale: et
 quantū est ex hoc videbit̄ minime esse ecticæ febris accidēs p̄priū in-
 sepabile. Sed non pui refert, si ad vniuersā indiciorū collectionē per-
 spexeris. In oibus enī alijs febrib⁹ tales accessiōes existūt sine alimē-
 to. In ecticā autē / penitus cōtrariū euenit. nullo enim tēpore / accessio
 præhēdit, sed vna cōtinua febris est, velut ea q̄ synochos, id est cōti-
 nua proprie noīatur. Sed illā / quasi flāmā quandā permultā occurren-
 tem habet imponentibus manū: ita vt pulsus quoq; velocissimus, fre-
 quentissim⁹, maximusq; existat. In febre autē ecticā, neq; calorū mul-
 titudo occurrit, ac pulsus tāto minor, rarior, tardiorq; est q̄ in syno-
 cho, id est cōtinua, quanto calor ip̄e minor habetur.

Ectica inci-
 piēs sola.
 Putridæ is-
 plexa.
 Purgēdīce
 indicia.
 Causa præ-
 gressa.

plus qz

Synochos

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

De indicatijs cōmunibus cuiq; eēticae febrī, & quam ob causam post ingestum cibum calorem ipsum augeri contingat. Cap. XII.

Eētica rē febrī cōia.

Exiguitas. æqualitas a pmo initio

ficcitas cui sit propria

Eētica ab alijs hñtib^o

æq̄lē accessio

Eētica non habet acces

sionem, sed alterationē

huic similit.

Analogia.

Humid^o calor magis

Siccitatis eēticae tabi

fice argumēta.

Eēticae tabi

fice obnoxia.

Principiū eēticae.

COMMUNE igitur cuiusvis eēticae febris est, ut exigua sit atq; equalis semp, a primo initio vsq; ad vltimū finē. Siccitas aut pppria est eius qui tabi affinis existit, quoniam eētica febris sæpenumero sine ficcitate consistit nequaquam transmeās in tabē, qualis etiā nunc persæpe in magna penuria extitit. febris igitur eētica dissidet a synocho. i. continua: quēadmodū dictū iā est. Ab alijs aut habētibus accessiones æquales, eo ipso maxime dissidet, q̄ inæqualitatē quandā habēt penit^o post alijs hñtib^o mentū, sub ipsā accessionis p̄hensionē. Eēticae aut, post alimentū, velut accessio q̄dā æqualis cōtingit: q̄ (vt paulo ante docui) minime accessio habet. Sed iperitos circa talia decipiēs, cū caloris multitudine ac Eētica non magnitudine, velocitateq; pulsus. Talis aut febris, seq̄nti die planius habet accessio cognosceat: vbi diligētius consyderes, q̄diu permaneat post cibū, ipsa sionem, sed pulsus, caloriscq; alteratio. Inuenies enī, tādū pmanere oēm alterationē, donec distributio alimēti atq; adiectio, s̄q̄lorē cordis humetaciat: huic similit. deinde, rursus in pristinam remeat cōditione, quæ erat anteq̄ sumeret alimētū. Si igitur alio tēpore nutrias ipsū sequēti die, rursusq; alio tpe sequēti die, inuenies ita fieri (vt dixi) augeri quidē calorē, pulsūq; ipsum alterari. Constat enī vt illis accidat: quēadmodū in calce, ac lapide calefacto. Si enī ei affundas frigidissimā aquā, multo calidior efficitur, tanq̄ calor squalid^o in eo ab humida materia nutria. Si qua ergo causa est/ob quā ita eueniat, q̄stio naturalis existit: sed vt ita efficiatur, cuius tentāti discere licebit. Vbi ergo manib^o sumas glebulā calcis, contēnes ei^o caliditatē, ac minime senties. Vbi vero deponens ipsā humi, affundas illi aquā, p̄spicies statim admodū calefieri, atq; adeo feruere velut lebetes, quotiēs i multa flāma versent. Videbis p̄terea vapore de ea haud exiguū afferri: qd̄ si audeas t̄gere, facile seties ardorē. Ad hūc igitur modū/ ad ipsum sensum, humidus calor non paulo habet vim euidentiorē q̄ hccus. Cæterum, vt calor ficcus existat, per eēticae febrē cui subsequit̄ tabes, hinc discas licebit. Nemo statim ab initio p̄hensus est tali febre, q̄ corporis habitudinē habeat humidā: sed q̄ ficcior natura existit, maximeq; vbi calidus quoq; natura sit: sed qui vitā delegit i labore, insomnia, cura, ac victu tenui, assolet statura tim ab initio/ p̄hendi eētica febre ex iracundia, ac mærore, ac multo magis quotiens æstas, conditio calida ac ficca, locusq; eiusmodi fuerit. Principium aut eius definitur, quotiens/ eo tempore quo ephemera id est diaria/ per inclinationem mitiorem/ deducitur ad integritatem: adeo nihil eiusmodi accidit, vt ficcitas ipsa/ perspicue intenda-

tur: tunc enī primū succedēs ephemerā. i. diariā: ectica ipsa efficitur. Definiē p̄terea aliter/eius incrementū atq̄ p̄fecta generatio, per accessiōē tertiā diei. Si enī (vt paulo ante diximus) eo die alia accessio minime p̄hendat: neq̄ eger sine febre existat, sed siccitas ipsa intēdat, talis febris/haud dubie ectica censet̄, ac p̄cessu tēporis/tabida erit sine mora, nisi recte curet̄. Definiē aut̄ abitio ei⁹ in tabē, cū primū/puls⁹ debilis simul ac durus fuerit, cōtinuoq̄ paruus ac frēq̄ns necessario est, non tamen propterea tabes existit, sed propter debilitatem ac duriciem. At vero debilitas accidit/ob fortem cordis intemperiem, duriciēs autem/ob siccitatem: q̄ si tales affectus/p̄hendat cor ipsū, tabida febre detineri hominē necesse est. In eādē p̄terea febrē incidūt ex acuta atq̄ ardētī pleriq̄ eorū qui male curant̄, maximeq̄ quicunq̄ frigidā aquā bibere desyderātes, adeo nihil eiusmodi bibūt, vt nec quicq̄ aliud infrigidās remedium thoraci atq̄ ilijs habuerūt. Qd̄ si adeo nihil eiusmodi habeāt, vt insup̄/cataplasmatis ex melle plurimū vtant̄ quæ nūc in vsu sunt, tabidos illos fore p̄optū est, siue simpliciter febricitēt, siue ex iecoris aut vētris inflammatione. Maxime enī/his inflammationib⁹ haud recte curatis, sequit̄ tabes: ita vt quidā existimarint, non aliter posse fieri huiusmodi affectiōē, nequaq̄ sciētes, vt neutrū horū, nec aliud quicq̄ viscus, aut mēbrū, neq̄ tabē, neq̄ penit⁹ ecticā vllā febrē cōmittit, priusq̄ (vt dixim⁹) cor ipsū afficiat. Talis igit̄ affectio incipit interdū ei ex seipsa, vt ex iracūdia ac mērore forti & lōgo: interdū ex febre ardenti: quādoq̄ vero ex affectib⁹ pulmonis ac thoracis, maximeq̄ purulētis ac tabidis, vt igit̄ ex his, ita accidit ex vētre ac iecore: & vt simpliciter dicat̄, cuius diutine inflammationi/ī mēbro p̄cipuo, simul cū siccitate totius aialis, maximeq̄ cordis. Ego nimirū vidi/inflammationi laxioris intestini diutius imorātī subsequi tabē, ac stomachi, ac vesicæ, ac renū. fuerūt nōnulli q̄ affecti erāt difficultate intestinorū in tali febre, laborātes scilicet inflammatione intestinorū. Atq̄ etiā leuitatib⁹ intestinorū, et fluore intestinorū lōgo: quotiēs/statim ab initio, aut tempore procedēte febris exigua incidat, tabes ipsa subsequitur. & vt simpliciter dicatur, quotiēs p̄æxiccatum cordis ipsius corpus, febrilem calorem suscepit, solutu difficilem.

¶ Maximum indicium esse febris ecticæ, quotiēs arteriæ ipsæ/sint q̄ corpora quæ circiter sunt/calidiores. & vt nō oporteat, solum circuitionē, sed ipsum febrīū gen⁹ cōsiderare. Cap. XIII.

MAXIMUM itaq̄ signū febris ecticæ ē, quotiēs arteriæ ipsæ videāt calidiores, q̄ corpora q̄ circiter sūt: qd̄ inq̄ p̄ alias febres/illis minime accidit. Est aut̄ accidēs euidenti⁹, vbi laueris, aut alio quouis mō rarefeceris, ita

Bb. iij.

Ectica p̄fecta nota: Abitio ecticæ in tabem nota.

Pulsus durus & debilis causæ. Febris ardens in ectica abitio nis causa.

Viscerū inflammationes Ecticæ occasiones.

Arteriæ aialis partib⁹ calidiores.

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

vt humor quidē pfluat, atq; calor ipse efflet. Calor enim moderatus p ali
as partes oēs post talē expirationem apparet: in iphs aut arterijs ne
quaq; minor est q̄ qui antea erat. Ea vero q̄ maxime exquisite sentitur
per ipsā pulsū diastolē, id est distractionē: qui inq; minime mutat post
dictā expirationē: sed similis penitus pmanet. Sola ergo ectica febris
cōsistens/pspicua est, siue simpliciter ectica, siue etiā tabida extiterit.
Vbi vero cū alia fuerit, difficilius cognoscitur: quēadmodū nuper in
quadā muliere, nō solū die/ sed etiā nocte/ non obscure crescebat. La
tuit enim tabida febris/ oēs considerātes medicos, existimantes oportere,
neq; principiū p̄hensionis/ sensibile esse ecticæ febris, neq; incrementum,
neq; vigorē, tanq; minime cōtingat ecticā febrē putridē posse implicari:
sed nobis/ statū primis dieb; in hac muliere cognita est. Vtraq; enim
accessio q̄ die ac nocte extitit, breues efficiebat partes accessionis,
ac sæpe cū humore quodā, aut spiratione vaporosa soluebat per
spicue: ita vt corpus ipsū/ bene tēperatū tangentibus videret. Indicia
autē in arterijs paulo ante dicta/ semp extiterūt, nequaq; refrigeratis: si
militer atq; alijs partib; neq; velocitatē/ aut frequentia motus/ exoluē
tibus. Quæ ergo alio loco sæpenumero docuim; ea ipsa/ hac parte di
cimus: vt non oporteat solū circuitiones, atq; pportiones accessionū
cōsiderare: sed multo prius ipsā speciē febris, ex eaq; cognoscere ip
sam, quēadmodū ipsū hōiem/ ex ppria forma. Ipsi sæpe prima die ad
hunc modū/ speciē febris cognouimus, minime expectātes tertianam,
aut quartanā, aut quotidianā circuitiōnē. Sed de his/ secūdo libro de
iudicijs/ latius docuimus, atq; eo ipso libro dixim;: vt oporteat/ eph
merę. i. diariæ febris/ cognoscere differentias. Promiserā/ (scio) me di
cturum/ hoc loco/ de illis. Cūq; recordarer/ nōnulla ex eo libro/ in hūc
locū esse transferēda ad integrā notitiā, alia quidē transcribere/ super
uacuum duxi hoc loco, adiiciens ea tantummodo/ quæ minus q̄ fuerit
necessarium/ sunt prodita.

fumo

¶ Quibus indicijs febres ephemeræ, id est diariæ a se inuicem discre
pent: quoniā interdum ppter æstum, quandoq; ex frigore ipso febris
ephemera, id est diaria consistit. Cap. XIII.

Ephemeræ
ppter æstū
inditia.

Ephemeræ
ppter astri
ctionē nota

BI igitur propter æstum febricitēs, cutis magis/ ad ha
bitum calidiore & squalidiore q̄ pulsus ad febrilē dis
positionē mutat. quocirca, sitis minus infestatq; vbi equa
lem habeas caliditatem. Ac primo occurſu manus, calor
ipse/ vigere videtur, e contrario, ac vbi egrotās propter
adstrictionē/ sic enim/ calor ipse/ rursus increſcit. Caput præterea peru
ri maxime videtur, quotiens febricitēs propter æstum. Gaudētq; &
iuuant frigidis vnguentis, atq; oculi calidiores & rubicūdiore vidē

1
2
3
4
5
6

tur cū siccitate, quotiēs sine grauedine & defluctione febricitāt. Interdum enim ppter æstū talia accidūt, caputq; reddīt non solum calidū, sed etiā plenū sanguine: ita vt oēs vene admodū contendant: & oculi oēs, ac tēpora, & frons, & facies vniuersa. Id præterea, nō parum distinguit eā ab alijs / quæ ex humoribus affligūt. Ii enim vbi caput afficitur, propese præhendunt grauedine & defluctione, & febris ipsa interdū accidens est solius in capite dispositionis. Sed magna ex parte magis febricitāt, quotiēs / corpore ipso refrigerent, vel exurantur. At vero / cutis minus calida est / vbi ex frigore calores, atq; in mole maiori corpus existit, nec quisq; squalor circa faciē, qualis propter æstū febricitāti euenit sine capitis repletionē. Sed magna ex parte / caput solum repleti semp in tali febre, nisi quis fuerit admodū pur^o, ac sine excrementis: sic enī tantūmodo cōuenit calefieri caput sine repletioe. Veruntamē / interdū / sine repletionē / multus calor præhēdit ipsū totū exustum. Hæc igit affectio / perspicue dissidet ab affectione frigoris. Qd si cū repletionē, difficile distingunt: vtpote defluctionē inferens vocatam ac grauedinē quæ per frigus accidūt, sed (vt diximus) squalor & magnus calor cutis, & quæcūq; alia pauloante dixi, propria caloris existūt: de quib^o in plenū libro de curandi via & ratione diceēt, cum alijs oibus ephæmere. i. diariæ febris differētis, quas / quia secūdo libro de iudicijs perstrinximus, nō insuper hoc loco dicenda sunt: sed hunc sermonem hac parte finiemus: deinde febrīū ex humoribus / omnes differentias indicabimus.

LIBER SECVNDVS.

De differētia febrīū / ex humorū putredine infestantiū: & q̄ob rē febres per circuitum repetant & reprobant opinionē / ponentiū omnē febrē putridam fieri ex abundantia cholere. Cap. I.

EQVITVR, vt de differentia febrīū ex humorum putredine infestantiū / differamus: id prius de eis admonentes, vt minime sufficiat (vt quidā voluerūt) in generationem febrīū, augeri, atq; exuperare humorē biliosū: quē alij / croceā, nōnulli / flauā nomināt bilē. oēs enī Arquati maxima afficerent febre, quibus / copia talis bilis in toto corpore cōtinetur: sed haudquaq; febricitāt / pri^o q̄ alia quædam causa cōcurrat, de qua / paulo post ageēt. At vero absurdū est / in quartana & quotidiana febre diligētī, colligi flauā bilē existimare, quemadmodū in tertiana, atq; ardore. Econtrario enī / in quotidiana & quartana febre, neq; vomitus biliosus, neq; sudor, neq; vrina, neq; deiectiones vidētur biliosæ: adeo / vt nec quicq; aliud quod extiterit, aut simul existat cum eis, patrocinetur. Febris enim tertiana / parte plurima consistit in cor

Grauedo i febre et defluctio.

Capitis grauedo ob æstum frequens. Ephæmere ob æstū & frigus dria

Nō oīs biliosus morbo ē febris. Arquati:

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

Febris ter-
tiana quib⁹
accidit.

pore natura bilioso: & in ætate vigoris, quæ est oim ætatum maxime biliosa: & æstiuo tẽpore maxime, quo talis humor exuperat. Itidẽ in regione calidã & sicca tẽperamẽto: & cõditiõne cõtinẽtis aeris tali, & vita sit non in ocio ac secordia plurimũ, sed labore, cura, insomnia, æstu, & victu parco, eoq; calido & sicco. Nec secus imoderatus vsus

Febris quo
tidiana qui
bus accidit

medicamẽtoꝝ calefaciẽtiũ & exiccantiũ, cõmittit febrẽ tertianã. Quo- tidiana vero ecõtrario penitus efficit in natura pituitosa, ac tempore hyberno, & cõditiõne frigida & humida, senib⁹ & pueris, potius in regione frigida & humida, & vita ociosa simul cũ repletione, maxie q; quotiẽs post cibũ lauent: ac multo magis vbi ipse cibus pituitosus natura existat. Nõ tamen vomũt tales biliosũ humorẽ, neq; deijciũt, neq; sudãt, quẽadmodũ in tertiana febre. talis enim ex flaua bile putri

Febris ter-
tiana, quo
tidiana, &
ætã inclinãs,
ma

fieri solet. Quotidiana vero pituitoso humori subsequitur, quomodo quartana melancholico. Sic igit natura corporis melancholica, & ætas inclinãs, & autũni tẽpus, necnõ oia his proportionalia ex cibo potuq; & toto victu frigido & sicco, febrẽ gignunt quartanã. Et ob eã

Rigoris
tertiana &
quartana
discrimen.

rem/præcedẽs rigor nequaq; filis est: sed in tertiana quasi pungens ac vulnerã sensũ, efficientẽ causã indicat. In quartana aut quasi refrigescit. Sed de forma rigoris libro de causis accidentiũ diffinitũ iam est, vbi de similiũ febrũ differẽtia est pditũ, vt intermittẽtes (ita appello eas q; ad integritatẽ sensibilem definiũt) ex humore eũte ac moto vsq; qua

Febrũ iter
mittentium
et cõtinua-
rũ discrimẽ

q; in corpore efficiẽte febrẽ, cõsistat. Cõtinue vero ex materia cõdita et cõtẽta i venis. de quã cognitione, scd'o libro de iudicijs docuim⁹. ¶ Februm intermittentiũ tres haberi differẽtias, quotidianã, tertianã, & quartanam, atq; esse sinochõ, id est continuã, quam flaua bilis committat.

Cap. II.

Februm in
termittentiũ
species &
differẽtiã.

EBRIVM igitur intermittentiũ oẽs differẽtiã tres existunt: quotidiana, tertiana, & quartana. ex pituita putri, quotidiana. ex vtraq; bile: flaua quidẽ tertiana: atra autẽ quartana efficit. Continuarum vero quæ flaua bile consistant, duplex genus est: vnum quidem quæ synocha nomine, id est continua censet: quarũ omne tẽpus vna accessio est ab initio vsq; in finem. Alterum, cõtinua quidẽ dicta: sed equiuocẽ suo generi ex multis particularib⁹ circuitiõnib⁹ procedẽs. Cæterũ cõtinuarũ differẽtiã oẽs, tres existũt. interdũ ab initio vsq; in finẽ æqualis persistit: interdũ paulatim decrescit: quãdoq; paulatim crescit. ac nõnulli primã nominãt homotonõ. i. equaliter affligentẽ ac vigentẽ. alterã epaumaticã. i. ascendentẽ atq; incrementẽ. tertiã vero peraugmasticã. i. inclinantem appellãt. Cõtinuarũ simplices duæ differẽtiã primæ existũt. interdũ tertio quoq; die tmmodo accedit. interdũ in medio alterã infert accel-

Cõtinua ex
flaua bile
duplex sy-
nocha et cõ-
tinua.
Cõtinuarũ
febrũ diffe-
rentiã.
Homoto-
nos.

na ut no una
febris, si du-
plex sit. si
q; sp. illud
altera est
vulgo ut una
et gnuma u

tionē, atq; ^{has} nullū nomen peculiare obtinuit. Febrē autē tertio quoq; die accedentē/ego quidē noīo tertianę finitimā;nō tamen phibeo,quin possis vbi libeat aliter appellare, modo serues in rebus ipsis differētiā. Alia enī est natura, quotiēs definūt ad integritatē, alia quotiēs ad inclinationē febrilē finiant. Vbi vero febris tertio quoq; die accedat, et ad hęc vbi in medio altera fuerit accessio, natura quidē diuersa est: sed nullā ex his semitertianā appello, nō tamen phibeo ita noīare volētes: si id vnū mihi efficiat ab eis, vt nullū febris genus omittat: sed vnūquodq; deinde dicat, quēadmodū ego hoc loco talem institui orationē. Ex cōtinuis enī quę in medio accedunt, qđā in forma quotidiana procedit, duas accessiones simillimas inuicē efficiēs, qđā vero dissimiles habēs duas accessiones, Primę quidē/tertiā simillimā obtinet: secūde vero quartā in forma duarū tertianarū pcedens, sed hęc ex bile potius: illa singulis dieb^o similiter accedēs ex pituita consistit. Porro, tertiu aliud genus est febrū cōtinuarū, raro eueniēs, quotiēs accessio in forma quartanę circuitionis pcedit, nequaq; definēs ad integritatē. Accidit autē quēadmodū febris tertio quoq; die accedens, interdū duplex/ac triplex: ita hęc nō solum duplex, sed etiā triplex. Sed hi febrū implexus libro de formulis cōmodius indicant. Febrū autē simpliciu ex humoribus infestantiū simplices differētię tot numero sūt, quot proxime docuim^o. Ex earū autē permixtione: alię qđā efficiuntur, de quibus deinceps dicā, si prius de simplicib^o febris id adiecero: vt quęcunq; fuerit simplex febris, vnā speciē quasi regulā quandam obtineat earū, quas pxime indicabimus. Quęcunq; vero degenerat aliquatenus, eatenus ab ipsis febris simplicibus abscedit.

Tertię cōtinua finitima.

Cōtinua in forma quotidiana habens accessio nem mediam.

qđā si triplex qđā triplex

Triū februm implex^o. Febres simplices compositarum sūt regula.

¶ Quonā mō ex flaua bile delata i vniuersū corp^o rigor existat, & vt ipi^o tertianę accessio, qđ lōgissimū sit, horas. xij. occupet. Cap. III.

FEBRIS igitur ex flaua bile delata per corpora sentientia, prahēdit cū rigore, atq; ardoris speciē habet: & vomitu bilis, vel sudore, vel quibusdā horū, vel oibus soluitur. Hui^o febris præterea longitudo accessionis/qđ maxima sit, horarū est equinoctialiū. xij. atq; appellat eam diligentē tertianā, ex tēperamēto egri bilioso, ac tēpore, & regione, et cōditione, & victu calido & sicco effectā. Sed oīa pauloante docuimus, quęcunq; conducunt ad eius generationē. Atq; accessio breuior est magna ex parte qđ quę antea dicta est longitudo, perq; multā maioris ac minoris obtinēs differentiā, vel ppter quātitatē & qualitātē ipsius bilis, vel ppter egri vires, vel ppter p̄sentē tunc in egro corpore dispositionem. Bilis enī si multa sit, longiorē: si pauca, breuiorē efficit accessionē. Si tenuis, breuiorē qđ crassa. Necnō vires vbi supersint, bre

Febris ex flaua bile iudicium.

Diligēs tertiana.

Accessio nū tertianę differētię.

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

Intermissi
onis tēpus

uiores vbi defint, longiorē. Et itē corporis dispositio si rara, breuiorē
q̄ si dēfior habeat. At vero tēpus intermissionis in tali febre, ex pul-
su indicatiū putredinis humoris penit⁹ in perspectū habet, sequenti die
aut nocte accessionis. Leuiter aut succēsam obscure cognosci cōuenit
primis partib⁹ posterioris diei: sed adhuc clari⁹, circa fines eiusdem
diei aut noctis: atq; adhuc clarius, p̄xima die, q̄ præcedit scilicet diem
aut noctē accessionis. Etenī, in ea ipsa perspicuū iam est indicatiū, mul-
toq; magis, quotiēs accessio p̄hendat, ac multo magis vbi ascendat ad
ipsum consistēdi vigorē. In eo vero minus q̄ per incrementū, rursusq;
multo minus per inclinationē. Hanc febrē si libeat nominare diligen-
tem tertianam, nomine vteris antiquo: si minus, sed nobis dabis ita
nominare, gratia perspicuitatis doctrinæ.

¶ Pituitam refrigerare partes extremas per initia accessionū, diffi-
culterq; accendi calorem minime purum, sed similem fumo quasi viri-
dioribus accēsis lignis. Gap. IIII.

Pituitosa
simplex.
Initium pi-
tuitosæ sim-
plicis.

Biliosæ &
pituitosæ
discrimē in
ter initia.
Analogia.

LIA præterea est simplex ac diligens febris ex pituita
putri, per mēbra sentiētia pulsa, ab ipsa natura consistēs.
Ea incipit ex frigore partiū extremarū, atq; horrore po-
tius, nō rigore, difficulter calor accendit, longūq; obti-
net incrementū in ipsū consistēdi vigorē: qm̄ humor ipse
ex quo cōsistit, frigidus atq; humidus est tēperamento, ac glutinosus
cōditione. Itaq; difficulter accendit, ac tarde meat, sæpe in ipsis mea-
tibus detētus. Collidit interdū, grauatq; vires. Inæqualem aut ac ma-
gis debilē efficit/paruūq; pulsū, in p̄cipio ac primo incremēto. Per
febrē igit biliosā/existit inter initia accessionū/vnaquæq; affectio ex
dictis circa pulsū: sed in illa quidē cito desistūt, tum alia, tum etiā inæ-
qualitas magna ex parte, nec adest quidē p̄hendēte febre, & calor ip-
se/nō multo postq̄ desistit rigor, accendit splēdidus, quē admodū ig-
nis quidē/diligēter purus, in quo/ nulla fumosa caligo inuehit. Calorē
vero pituitosi humoris/assimilabis igni fumoso/lignis virētib; accē-
sis. Euacuationes igit in eo/incertiores existūt, ac lōgītudo accessio-
nis/diuturnior: & tēpus intermissionis/nō æque ac primum purū est:
sed semp seruās in calore & pulsu, putredinis humoris indicatiū. At ve-
ro/in tali febre, circa principia, atq; incremēta accessionū, indicatiū pu-
tredinis est manifestissimū. Attamē hæc/vbi diligens fuerit, videt̄ mul-
tis habere purā intermissionē: & nos ipsi/ita etiā dicimus, quotiēs im-
portuna diligētia extiterit. Accedit autē naturæ corporis, tēpori, re-
gioni, cōditioni, studio, victui, & alijs oībus pituitosis. accedit præ-
terea singulis diebus, ac minus calida est q̄ biliosa, q̄ tertio quoq; die
fatigat. Sed cōstat, yt illa/qm̄ humorē habet p̄pensū incensionē: & qm̄

Accessio
pituitosæ.

Intermis-
sio pituito-
sæ.

feruens humor/facile semper in accessione ois purgatur, ad integritatem magis purā definet, & exiguū post accessione semen putridi calor relinquat. Vbi vero febris ex pituita consistat, nec integre purgatur per inclinationes accessionū, neq; exiguū quiddā succensū relinquit: ita efficiť vt intermissio/multo vitiosior in ea existat, & vt initium secundæ accessione/maturius prahendat.

¶ De quartana, quæ ex atra bile consistit: & quonam modo fieri possit, vt rigor sine febre efficiatur. Cap. V.

T vero tertiu genus intermittentiū febrū, quartana diligens, quoties ex humore melācholico solo/efficit, vt pote frigido siccoq; paulatī succendit: quemadmodū lapis quiddā, vel testa, vel os, vel aliud quiddā frigidū & siccū corpus. Vbi vero flāma quædā ex eo accendit, nihil relinquit fumosū, neq; semiustū post accessione, & ob eā rem/euacuationes plures ex tali humore/magis q̄ pituitoso, & intermissio purā diligenter esse videt, eo q̄ in ea/omne id humoris melācholici qđ est exustum, euacuat atq; dilcutit. Et ob eā rem/accidit illis rigor, qualis/potissimū in forti frigore refrigeratis: nō qualis interdū existit per æitū vel laborē, vel medicamentū calidū, ac mordax/vlceri adhibitū. Cæterū, opus est/hanc febrē antecedere, quicquid colligit atrā bilē, ex studio, victu, cōditione, tēpore, regione, natura, & ætate egri melācholica. Accessio præterea hui⁹ febris/lōgitudine tēporis, tertianæ similis est, atq; interdū accidit vt sit lōgior, quis diligēs fuerit, quoniā ex humore frigidiore cōsistit. Causa autē/similis est in his febribus, & alijs oibus, q̄ differentiā lōgitudinis efficit accessionū: quæadmodū paulo ante dixim⁹ in diligētī tertiana, in multitudine & qualitate humoris, et robore & infirmitate viriū, & ad hæc/ipsa egri dispositione differentiam habēte: eteni, proportionant ijs, q̄ ex humore bilioso cōsistunt. Quocirca, si humor melācholicus, neq; putrescat, neq; vehemēter feratur per mēbra sentiētia, nequaq; efficit melācholicā circuitiōnē diligētem, atqui Arquatis affectib⁹, quod pportioe respōdeat, ex liene morbi diutini sunt melācholici, corpusq; totū decolor reddit. Serpentina ac sacer ignis/ex flaua bile cōsistit. cancri quoq; & comesa (ita enī dixerim Phagedene) qđ suppetat pportione, efficiunt. Sed neq; ex his, neq; ex melācholicis affectib⁹ necessario febricitāt, nisi prius/humor melācholicus putrescat. Natura enī semp nitiť suis viribus vtens, assimilare partib⁹ nutritis, quicquid forte vtile cōuenit: excernit autē id, qđ minime istiusmodi est. Qđ si interdū/præ corpulētia, vel copia, vel lētore excrementi, vel angustia quadā meatuū, vel sui debilitate, nequaq; possit excernere/humorē prauū, immorantem diutius in ipso corpore

Accessiōis
ad itegrita
tem delinē
tis causa.

Intmissio
vitiosior.

Quartanæ
diligentis
causa & in
termisio.

Quartanæ
rum rigor.

Quartanæ
obnoxij.

Quartanæ
accessio.

In accessio
ne lōgitudi
nis causæ.

Modus pu
trefactiōis

Humor exuperans ^{putrefactus} / ^{no putrefactus} / ^{pari} / ^{febris} / ^{rigore} / ^{talē}

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

Arquatisu
peruenit fe
bris.

Rigoris
circuitus.

Febris so
lutu difficil

Epiale cā.

Pituita qd
est.

Pituite spe
cies.

animalis putrescere necesse est. Nullus enim humor permanere qualis ex
titit ab initio potest, neque adeo vitiosus est, ut non insuper queat susci
pere ab ipsa natura coactionem. Sed aut coactus/coaugmentatur soli
dis animalis partibus, aut corrumpitur atque putrescit. Ad hunc modum per Ar
quatos ac melancolicos, quotiens humor biliosus exuperans in corpo
re diutius immoratur, febris supervenit. Saepe etiam dispositio in iecore et
in splene attulit febrē, quotiens, aut inflammatio, aut infartio, commiserit
praedictos affectus. Pari ratione, nec ubi pituitosus humor exuperet,
febris sequitur, nisi putrescat prius ex eo, quod ab antiquis existimatum est
esse impossibile, saepe numero visum est: id autem est, ut sine febre existat ri
gor. Accidit autem interdum per circuitum pluribus diebus, vel continuus ab
initio usque in finem, vel ita perit mediocris, ut nequaquam esse videatur quo
tius quieverint; sed ubi moveatur tantummodo efficiat sensum, vel etiam
fortior ut etiam sine motu infestet. Sed quotiens talis humor in spatio tem
poris putrescat, non riget solum; sed etiam febricitat, & diuturna admodum
& soluta difficilis febris, ex forma quotidiana talibus causis comitatur.
De febre epiala, quae simul febricitat, ac riget, ac de humore, quem pra
xagoras vitreum appellavit, & quotnam pituitae genera sint. Cap. VI.

Occurrit continetur febris epiala proprie nominata, quotiens sicut
febricitat ac riget: et utrumque sentiat eodem tempore, in quo quis cor
poris parte. Archigenes existimat, nisi aliud tale nomen defer
ri epiala, quae uni huic febre. Sed constat, ut Attici quidam viri,
rigorem ipsum ante febrē ita appellat: praxagoras videtur mi
hi appellare vitreum humorem tale. Recentiores autem, quibus Philippus est,
crudum simpliciter, nullum adiacentes vocabulum ad exquisitam definitio
nem. Is profecto, ex specie pituitosi humoris est: ut qui admodum frigi
dus atque humidus sit. Quisquis enim humor frigidus simul & humidus
fuerit, sub ipsam pituitae cadit appellationem, si quis Hippocratem imita
ri, ac servare consuetudinem non solum veterum, sed etiam aliorum scripto
rum voluerit. Prodicus enim libro de natura hominis, prave nominat,
errans circa tale vocabulum, ab ipsa demiranda etymologia deceptus.
Sed non est presentis temporis in talia vertere orationem, aliam dicimus
illis disputationem. Sed rursus ad institutum veniamus. Quisquis in cor
pore humor fuerit frigidus & humidus, ipsi hunc nominamus pituitam:
tu, si libet, appellabis scindapsu. nihil enim mihi cur est vocabulorum, sed
scire debes ut huius humoris plures differentiae existant. Una species
eius est admodum frigida: ita ut maximos dolores moueat, quotiens lo
co calido infarciatur: & saepe numero multos dolores eorum qui dicun
tur intestini laxioris morbo affecti, ex acri clysmate tale humorem eua
cuante, statim sedari inveniri licet: talis humor videtur similis vitro fusio.

*flegma salu, vitreu
dulce
anadu*

LIBER SECVNDVS. FO. XV.

Altera species pituitæ, est quæ excretaes sæpe expuunt quidam, sensibile Elegma vi
obtinente dulcedine. Cõstatq; vt id nequaquam contingat esse diligenter fri treum.
gidu, si recordemur eorū q̄ libro de simpliciu medicamentorū viribus Elegma dul
docuim⁹. Tertia p̄terea species alia pituitæ est, ipsis expuentibus aci ce.
da apparēs. q̄ minus q̄ vitrea, magis q̄ dulcis/frigida est; quæ admodu Elegma aci
altera/salsa habet, aut ob putrefactionē, aut ob p̄mixtionē salis serosę dum.
humiditatis, ex qua febricitates/minime riget, sed horret tantu modo Elegma sala
p̄hendēte accessione. Acida aut̄ ac vitrea, si moueat, per corpora se sum.
tencia permeas, infert rigore sine febre. Qd̄ si qua putredo moderata Rigor sine
illis extiterit, epiala committit febre. Vbi vero magis putrescat, rigor febre.
preuenit: febris ipsa subsequit, deuieto frigore ab ipsa multitudine ca Febris epi
liditatis, ita vt nullo modo existat p̄ incrementa et vigores accessionu. ale.
At vero vitrea pituita forsitā acidæ qualitatis particeps est: ita vt oēs Pituita vi
differētia tres existant: acida, dulcis, salsa. atq; ex pituita dulci rigor trea.
minime subsequit febrē, ac forte, neq; simpliciter, neq; ex simplici cau Pituitę tres
sa, q̄ existimarit tales fieri febres. Pituita enī, vbi putrescat, accendit differentia
febrē: vbi minime putrescat, ex quo riget, nō eiusdē est qualitatis, atq; ea q̄ putrescit. Si igit̄ ab hac rigor, ab ipsa autē putrida pituita febris Rigor ex
efficit, duplex semp̄ causa erit. Cõuenit enī dicere, febrē ab altera fie pituita d̄ci
ri causa: rigore aut̄ ab alia, vt qui non fit qd̄ febris. Per febrē tertianā, Rigoris in
flaua bilis rigore efficit, ac febrē. Sed hæc logica magis sūt cõsidera febre tertia
tionis. nos ad institutu nostru redeam⁹. Vbi igit̄ pituita putrida ex q̄ na causa.
fieri quotidianā docuim⁹, permisceat cū flaua bile efficiēte tertianam, Tertiana
p̄mixta duplexq; causa & dispositio erit. Alter enī humor vno quo quotidianę
q̄ die, alter tertio quoq; die committit accessionē: ita vt alter dies/duas implexa.
habet accessiones: vnus vero alterā, quotiēs tēpora accessionis prope Tertiana
horas ipsas minime cõcidūt. Vbi enī concidant, vna erit cõfusa, neq; quotidianę
tertianæ, neq; quotidianæ diligenter speciē seruās. Et qm̄ vtraq; febris confusa
duplex est, implexus quatuor erūt. Vn⁹ in quo tertiana permisceat quo Tertianę et
tidiana: secundus in quo tertiana p̄miscet cõtinue quotidianæ, tertius/ quotidianę
in quo permisceat quotidiana tertianæ cõtinue: quartus autem in quo implexus
permiscetur quotidiana continua tertianæ continue. quatuor.

¶ Quot modis fieri conueniat implexus febrium: ex quibus eger mi
nime deducitur ad integritatem. Cap. VII.

CAETERVM, omniu dictorū implexuū differētia du Accessiões
plex est: interdū enī accessiones eodē tēpore simp̄ icurū implexarū fe
rūt: quādoq; diuersis tēporib⁹ accessiones p̄hendūt, sed brium con
hi cognosci facile possūt, p̄terq; q̄ sæpe intermittēs mi currentes.
nime cognoscit̄ ab ipsis medicis parum exercitatis: qm̄ Non cõcur
egri nunq; deducunt̄ ad integritatē. sed oportet speciē cõsideres ac rentes.

*+
vt si Duplex
loro, sit p̄mi
ta putris, felix
causans.*

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

Accessiōis species. Accessiōis tertianæ nota. Accessio pituitosæ continua. Tertianæ intermittētis cū cōtinua pituitosa nota. Prælagendi modus. Species febris definitē indicat. Accessiōis accidentia. Circuituū ratio. Urina è cruditatis cōcoctionisq̄ potissimū indicium.

cessiōnis, quēadmodū secundo libro de iudicio satis dictū iam est, & inde cognoscere, nō ex ipsa circuituū p̄portione. Subijciat enī, venisse accessiōnē simul cū rigore, qui videat̄ interpūgere carnē laborātis, deinde oīa alia tertianæ febris indicia, vsq̄ ad vigorē p̄posita: cum vomitu bilis, simul cū sudore benigno inclinare; atq̄ esse iā diei horā nonā. Porro, cōiectare nos ex toto accessiōnis motu, circa vndecimā horā sine febre fore egrotū, ea scilicet integritate, quā in ipsis circuitibus noiare solem⁹. Ita vero sp̄antib⁹, statim subsistere sudorē, aut adstricta solū, aut etiā inhorrescēte cute. Deinde initiū, atq̄ incrementū, & ad hęc vigorē ipsū in genere cōtinuē pituitosē haberi. duplicē enī ita cognoscem⁹ causā esse ac speciē febriliū, quia intermittēs cōtinuē mixta sit. Et quis nulla inueniat̄ intermissio: sequēti etiā die, sperabimus præhēdere accessiōnē hora nona. & si vt expectabam⁹, res ipsa existat, penit⁹ tertio die similiter sperabim⁹ adhuc febricitatē egroti, præhēdere eū tertianæ febris accessiōnē hora prima. Qd̄ si p̄ueniat, aut cunctetur accessio, quā secunda die existimabamus fore hora nona, atq̄ ea quā tertio die credebam⁹ futurā prima hora: nō insup sequētibus diebus, neq̄ nonā horā, neq̄ primā expectabim⁹, sed tātō prius aut posterius, quātō proportio ipsa primæ circuitiōnis/accessiōnē p̄ueniētem/ab hora qua cæpit, aut cunctantē, indicauit. Quæcūq̄ vero earum desitura sit prius, ex ipsa morbi specie scrutari op⁹ est, atq̄ ex ipsa accessiōnis lōgitudine, & magnitudine, & indole, & motu, & itē circuituū ratione, eo q̄ vel p̄ueniat, vel cunctent̄: & ad hęc indicia q̄ postea existāt, cruditate & cōcoctione totius morbi, quorū in vrina potissimā censent̄, ac de his oībus libro de iudicijs satis dictum iam est. vbi vero pituitosa cōtinua/nequaq̄ ad nonā horā, sed quintā aut sextā occupet intermittētē biliolā: q̄ prima hora incæpit, adhuc difficilis cognitu est, plerisq̄ his medicis, quib⁹ talis cōsideratio minime curē ē, an sit vnū febriliū genus, an duo, & quodnā vtrūq̄ eorū sit, vt potē nihil tale cognoscentes, nō solū nesciūt quonam modo oporteat curare eas, nequaq̄ cognoscētēs quales nā sint, sed ne vtrū secūda die suspicari conueniat vtrasq̄ horas q̄ prima die accessiones attulerūt. Ego igit̄ visus sum eis sæpenumero/vaticinādo potius q̄ præsentiendo, vt medici solent, coniecisse initium ipsum accessiōnis.

Febris quotidiana.

Cathimerinos.

¶ Permisceri iucē febres. s. tertianā diligētē & quotidianā: & quonā modo Agathin⁹ errauerit circa semitertianā. Ca. VIII.

DER hanc igit̄ mixtionē/de qua nūc agim⁹, cū ea q̄ quoti die accedit, vidi interdū/circa primā horā præhēdere accessiōnē diligētis tertianæ, sextā aut̄/existere accessiōnē eius, quā recentiores p̄priæ noiānt cathimerinos, id

LIBER SECVNDVS. FO. XVI.

est quotidianā. Solēt ita noiare febrē, q̄ singulis dieb⁹ accedit, nequaquā Quotidia
 definēs ad integritatē. Ipse solit⁹ sum/talē noiare quotidianā cōtinuā: na cōtinua,
 nomen enī cathimerinō. i. quotidianā, nequaquā licet inuenire apud au Amphime
 thores scriptū: sed amphimerinō. i. quotidianā appellāt, rem oēm fin rinon.
 gulis dieb⁹ similiter veniētem, sed vt Plato dixit, contēnere oportet
 noiā/eos, q̄ tantarū ac taliū rerū p̄sentē cognitionē. Appelleť igitur Simplicia
 gratia clarioris doctrinæ/ea q̄ singulis diebus accedēs/definit ad inte ter quotidi
 gritatē, quotidiana simpliciter: ita nihil insup addēdo ei p̄ orationē. ana quid.
 Vbi vero minie definit, quotidiana cōtinua, ac liceat tibi si libeat alti Quotidia
 adijcere, intermittēs. Pari ratione dicēdū, quotiēs febris/tertio quoq̄ na cōtinua.
 die accedat: altera enī differētia/tertiana simpliciter, vel etiā intermit Tertianā
 tēs tertiana habet, altera/tertiana cōtinua est. Licet p̄terea cōtinuā ter simpliciter
 tianam/ noiare tertianā simpliciter, ita sine adiectione vlla: quēadmo vel tertiana
 dum nōnulli appellant. Sed enī nō opus est progare sermonē de noi: intermittēs
 bus: sed redire ad institutū. Adolescēs enī in quo dixi implexū extitit Tertianæ
 se tertianæ cū quotidiana cōtinua: prima quidē die mane/incepit cum cū quotidia
 rigore tertianæ pprio febrī, alia oīa seruās diligentis tertianæ indi na imple xg
 cia/ vsq̄ ad sextā horā, subitūq̄ vomitū biliosū, ac paruū sudorem, a historia.
 quo statī cōtractus est/atq̄ inhorruit homo: deinde, rursus p̄hendente
 accessione, pulsus erat paruus et inæqualis, post vsq̄ ad horā vndeci
 mā/succēsa adhuc paulatim, pleraq̄ ipsi⁹ accessionis habebat ppria:
 pauca vero quæpiā ipsius quoq̄ incrementi, deinde vsq̄ ad noctē hora
 quarta/incrementū diligēs erat. post in eadē magnitudie permanebat
 ad ipsū sensū vsq̄ ad horā noctis sextā. Vnde iā perspicue videbat in Initiij acces
 clinare vsq̄ ad quartā horā in secūdo die in ea enī cōtrahebat, atq̄ ip sionis signū
 sius accessionis indicia ostendebant, vtpote/partibus extremis frigi
 diorib⁹, ac pulsu paruo, atq̄ incresebat vsq̄ ad vesperā paulatī, neq̄
 horrorem quēpiā, nec inæqualitatē aliā efficiens. deinde rursus vige
 bat/circa horā quartā noctis, ac sensibilibiter inclinare incipiebat/circa
 sextā. Vt igit tertia die/hora circiter secūda opus erat eius expectare
 accessionē fore quotidianā perspicuū erat: nō tamen tertiana, an serua
 tura sit eandē horā an nō, perspicuū erat. Accessio igit horrida, ince
 pit hora secūda, q̄/citius q̄ ex accessione in prima ac secūda die conti
 nuē quotidianæ/incresebat vsq̄ ad quintā horam, initiū rursus efficie
 bat post quintā horam, atq̄ ei/erant oīa accidentia similia ijs/q̄ secūda
 die extiterant. Deinde rursus incresebat p̄optius vsq̄ ad octauam ho
 ram/rursus horruit in illa hora, ac paulo post accessio p̄opte accede
 bat incresebat: ita vt circa horā noctis quartā/ad consistendi vigorē de
 ducereť. At quidnā aliud q̄ diligens semitertiana/hæc accessio extitit: Diligēs ses
 Cū duæ febres/eadē hora inciperent, eo q̄ hæc/singulis dieb⁹ accedēs mitertiana.

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

duabus horis præueniret: tertiana vero duab⁹ horis cunctaret. Quo
 circa/vbi possis dignoscere speciē febris, p̄spicue vident̄ tēperata ac
 p̄mixta tertianæ, ac cōtinue quotidianæ accidentia. Cum enī tertiana/
 cū rigore icipiat, quotidiana vero sine rigore, p̄mixta ex vtriusq; hor
 rorem statī intulit, rem quidē minorē rigore, maiorē vero/frigore, ac
 tanto maiorē frigore/ḡto minor rigore est. Quapropter/æqualiter ab
 sistētē extremis vtriusq; horrorem/ī medio amborū existere, rigoris sci
 licet atq; frigoris, id quod tēperatis iuicē extremis potissimū fieri so
 let, ita efficiēt: vt nō ab re/nomen tali febris/semitertianā posuerint. Tē
 perata enī ex quotidiana cōtinua/ac tertiana intermittente, toti⁹ earū
 naturæ partē mediā prædictarū febrīū habet. Vt igit̄ hemionus, id est
 mulus, ac semideus dictus, eodē modo semitertiana est. Mulus enī/me
 dietatē equi/cōducentis ei ad generationē, medietatē asini habēs, ab al
 tero eorū tantūmodo dictus est. Et item semideus, indicat quidē par
 ticipare dei medietatē: & cū homo sit, altera ex parte omittit. Itidē, se
 mitertiana/medietatē alterā habet tertianā: medietatē alterā/quotidia
 nam continuam. Sed duplex modus generationis eius est, aut enī in
 vnū tempus/duæ accessiones cōcurrūt (vt paulo ante dixi) quia alte
 ra p̄uenit, altera cunctat, aut ambæ statī ab initio/inuicē temperātur.
 Si igit̄ ambæ/in vnū tēpus cōcurrāt, vnam solā habent accessionē na
 turæ ipsius semitertianæ, altera vero, oēs ab initio morbi vsq; in finē,
 vt ḡ maxime p̄prie semitertiana ab oibus noīetur. Sed de hoc paulo
 post ageēt, potissimū p̄pter Achatinū & Archigenē. Adolescētī igitur,
 quē per enarrationē/p̄posuimus, tertio die tali veniēte accessione, p̄
 p̄terea q̄ in vnū tempus/ambo accessionū initia inciderent, p̄ueniente
 duab⁹ horis quotidianæ ipsi⁹ accessione semp, tertiana aut cūctante,
 accessio/quarta die incæpit, oriēte sole, speciē seruās diligentē febris
 quotidianæ. Erat aut ex p̄portione/futurū initium accessionis quintæ
 ab ea/circa decimā horā noctis: qm̄ semper p̄ueniebat horis duabus
 ab initio: tertia aut accessio febris biliosæ/habitura principiū erat qu
 ta die/hora quarta, ita vt mediū interstitiū initij duarū accessionū/to
 ret sex horarū. quod igit̄ etiā fuit circa decimā horā quartæ noctis/in
 cipiēte accessione scđm speciē pituitosæ febris, atq; ita p̄cedente vsq;
 ad horā quartā diei, attigēte vero eā biliosa simul cū modico rigore,
 deinde rursus permixtā speciē habente accessione/scđm biliosæ simul
 ac pituitosæ speciē. At vero subsequenti nocte/circa octauā horā/pitui
 tosa febris incipiēs diligēs, ac sola, totā obtinuit sequentē diem, q̄ sex
 ta fuit, tum aut/incipiente nocte inclinans/rursus incæpit eodē modo.
 Postea/reliquā noctis medietatē et tēpus vsq; ad meridiē septimæ diei
 obtinēs, iam quodā modo inclinauit. Sed tertiana/ei successit, cū rigo

re incipiens: quemadmodū solet incipere diligens tertiana, atq; alia oīa eodem modo diligētiora afferens indicia, bilis vomitū effecit, & deiectionē biliosam, & vrinā bonam, & quendā paruū sudorē vespere tardo, indicās perspicue ijs qui didicerūt cognoscere genera febrium: vt cōcedat, atq; inclinet, & vtiq; destitisset post vnā, vel (qd plurimū fit) alterā circuitiōnē. Etenim/inclinatio/facilitatē habebat mirabilem quandā: et qualē non altera ex prioribus/vsq; ad horam noctis quartā. In illa enī febris pituitosa/singulis diebus accedens: horis autem duabus pueniens/incepit, atq; occupās totā noctē, & totū sequentem diē: rursus incepit octaua nocte/secūda hora, quāquidē noctē totā occupans, inclinauit sequenti die nono. Accessio autē tertianæ/erat futura in illa die/circa octauā horā: quoniā duabus horis cūctabatur. Sed tunc/circa horā nonā incepit, indicās eosuā inclinationē. Sole autem occidente/attigit ipsā/accessio pueniens pituitosa: quemadmodū solita erat, & noctē occupans illā, & sequentē diem, rursus incepit decimo die hora decima. Dein rursus/vndecima die hora octaua diligēter permanens pituitosa: deinde/circa horā noctis primā/initiū horificū tertianæ febris/quatuor horis cūctādo extitit, tum autē sexta hora noctis/venter deiecit biliosa, & quidam in toto corpore sudor extitit: & post hæc tota inclinatio prope integritatē deuenit, atq; erat iam perspicuū/tertianā destitisse integre. pituitosam autē/esse relictā solam iam & inclinantē. Hæc igit/circa duodecimā diem: nec insup accessio præuenit horis duabus, quemadmodum antea solita erat: sed septima hora incepit, deinde circa tridēcimā/haud quāq; sexta: sed cūctabatur, ac septima hora incepit, post insignē facultatē atq; inclinationē. Quarta decimo autē die/inclinatio multo melior extitit, atq; accessio incepit hora nona, & in vrina/insigne concoctionis indicium apparuit, prænu-
cians fore solutionē futuro decretorio, sed de hoc nunc non est agendi locus: alio enim tēpore magis ad propositū dicetur, sed vt sæpenu-
mero/permisceant biliosæ pituitosis, itemq; cōtinuæ intermittētibz, id quod multi medici ignorarūt, pscriptus egrotus pspicue indicauit.

De differentia semitertianæ.

Cap. IX.

SED cū de his/satis dixerim: ad id qd paulo añ pmisim, rursus veniam. Cōposita enī ex tertiana et quotidiana cū quotidiana cōtinua/quā vocam⁹ semitertianā, vel habet flauā bilem ana conti-
exupantē, p indeq; flauæ bilis accidētia fortiora, vel hæc nua pmix-
pauciorē: pituitā vero āpliorē, p indeq; quotidianæ cōtinuæ affectiōes tio triplex.
firmiores, vel neutrū altero hūore exupatiōrē, sed ābos æq; les, q;lis di-
ligēs semitertiana existit, talis specie, qualē Hippocrates ipse indica-
uit, scribēs libro pmo de epidemijs ad hūc modū. Pleriq; i hūc modū

Cc. j.

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

afficiebatur. Febris horrifca continua acuta in totum minime intermittens. Modus autem semitertianæ erat, diē quidem unū habens leniorē, altero autē graui⁹ affligens, atq; ad acutiore dispositionē increfcēs.

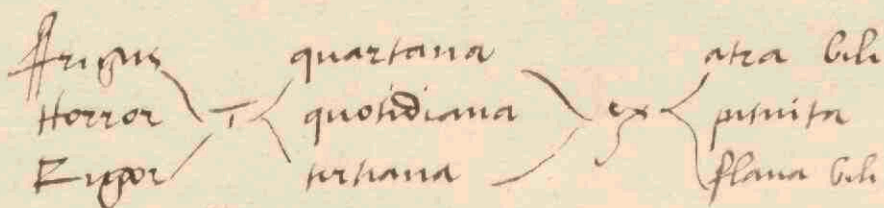
Horrifca febris qd.

Semitertiana exq̄fitæ accessio.

Horrifca autē dixit, nō simpliciter febrē incipientē cū horrore, quē ad modū innumeris febrib⁹ id accidit, de quib⁹ deinceps docebo: sed in qua febre pte pluriā accessiōis horror p̄hendit: altera die i qua simul afficiūt tertiana ac quotidiana cōtinua. Sequēs enī dies quotidianam tantūmodo habet. Quocirca prima dies magna ex parte pmixtā ex vtrifq; febrē cōmittit: scđa autē cōtinuā quotidianā. Interdū tñ prima die incipere pituitosā, scđa autē vtrāq; cōtingit. Accessio igit̄ cōis ex vtrifq; quotiēs equales fuerint humores, talis est, qualē paulo ante descripsim⁹ semitertianā. Vbi vero tertiana exuperet, febris ip̄a magis horrifca est: atq; habet cū rigore accessiōē. Stati itaq; calidior talis est: atq; ardētior, ac celeri⁹ permeat ad cōsistendi vigorē: & itē quēdā bilis vomitū, vel deiectionē, vel sudorē infert. Vbi vero humor pituitosus exuperet, frig⁹ extremarū partiū exuperat, et horror paru⁹ est, et pulsus ipsius cōtractio fortior ac diuturnior est, ac tarde accessio increfcit, & multo post t̄pe viget: non tñ sitim efficit, neq; ardorē; neq; vomitus, neq; deiectio biliosa, vel sudor per eā existit. Atq; hui⁹ quoq; mixtionis duarū febrīū Archigenes ip̄e in notitiā deuenit, sed cōfufe & inexplanate, quē admodū indicauim⁹ nono libro de pulsibus, quē cōtra ipsius cōmentarios effecim⁹. Existimat ergo in semitertiana qñq; exuperare tertianā febrē, qñq; quotidianam: non tñ de mixtione æquali earū q̄ sola semitertianā diligentē cōmittit, neq; cognouit, neq; indicauit, sed penitus omisit. Cū em̄ æquales magnitudine sint intermittens tertiana & quotidiana cōtinua, initiū accessionis cū horrore existit. id enī mediū rigoris, frigorisq; existit, e quibus alterū tertiana alterū quotidianæ cōtinuæ inest. Incrementū vero post initiū propter tertianā facile suscipit caliditatē, atq; ad ipsū consistendi vigorē festinat: propter pituitosam autē tardū, quantū in se est efficientē incrementū, detinet, atq; intersecat, atq; est veluti quēdā pugna accidentiū, interdū calefacto ægro, quotiens tertianæ calor p̄ualens ad ipsā cutē humores efferat, detinente autem ac retrahente intro huiusmodi motum pituita, quia ociosa ac frigida sit ex natura, ac difficile moueatur, et tarde transmeat. At vero in tali pugna exuperatē frigidus humorē cōtractio efficitur, horror ac frigus partiū extremarū & cutis: ita vt altera accessio incipere videat. Quod si calidior exuperet, vniuersim calefacere, & p̄pe vigorē deduci videt. Dein paulo post exuperatē pituitoso, ægri rursus cōtrahunt, refrigerant & horret. Idq; minie definit vsq; ad cōsistēdi vigorē q̄ maturi⁹ q̄ ex pituitoso hūore, tardi⁹ q̄ ex

Horror, mediū rigoris
frigusq;

Accessiōis repetentis occasio.

bilioso existit: qm̄ pituitosus detinet biliosi celeritatē, biliosus autē tarditatē ac segnitie pituitosi accelerat. Atq; hæc diligēs semitertiana est, ex æquali tēperamēto duarū febrū effecta. Ea vero q̄ minime diligens est, vel humorem biliosum, vel pituitosū obtinet ampliorem.

¶ Semitertianā eē febrē cōtinuā nec vnq̄ deduci ad integritatē: sed erasse Agathinū vocatē semitertianā oēm febrē diuturniorē. Cap. X.

T vero sc̄da iplexio ac mixtio ē duarū febrū tertianæ et quotidianæ, subsimilē efficiēs accessionē p̄dictæ quā diximus. Sed dissidet, eo q̄ deducāt ad itegritatē: et qm̄ sc̄da die, vel cū horrore vel rigore quotidiana sola erit & incipiat. Quocirca talis febris nō isup semitertiana erit: siquidē semitertiana cōtinua cēset. Si vero in altero ḡne febrū eā annumerem⁹, nō solū talis: sed etiā aliæ q̄dā febres noiabunt semitertianæ. Ob eā rem mihi videt̄ Agathin⁹ oēs extētas tertianas appellare semitertianas. Sed enī cū de noib⁹ poti⁹ q̄ de reb⁹ tales inq̄litōes sint, imorandū in eis minie cēseo. Nā alio libro seorsū de vocabulis medicinalib⁹ dictū iā est: in quo id ostēdit̄ ac definit̄ in plenū, q̄nam sint de reb⁹, & q̄nā de noib⁹ dubitationes, quocirca rur⁹ ad res ipas redeam⁹. Sēitertianā ab Hippocrate noiata horrificā & cōtinuā, quā tertiana quotidianæ cōtinuæ pmixta cōmittit. intermittēti aut̄ minie efficit, p̄pterea q̄ febris ex vtraq; cōposita necessario intermittēs existit, neq; etiā ex duab⁹ cōtinuis, scilicet biliosa ac pituitosa possibile est fieri semitertianā, neq; enī mixtio efficiet horrificā talē accessionē, neq; multas ingeminatiōes hñtē. Cuiuslibet enī cōtinuæ febris, suapte rōne, quotiēs diligēs fuerit, neq; habeat horrore, neq; rigore, neq; etiā febris ex eis cōposita, horrificā erit. Oportet ergo si eadē futura sit horrificā simul ac cōtinua, ḡnationē habere ex duab⁹ febrīb⁹: altera q̄dē intermittente, altera aut̄ cōtinua. & ob eā rem tertiana pmixta quotidianæ cōtinuæ cōmittit semitertianā, neq; ambæ intermittētes, neq; ambę cōtinuæ p̄nt cōmittere talē febrē. Restat igit̄ vna mixtio, q̄ ex quotidiana intermittēte, ac biliosa cōtinua, pōt cōtinuā simul atq; horrificā cōmittere febrē. Sed hæc cōtra quā prima se habebit: ita em̄ cōtinua ex biliosa, horrificā aut̄ ex pituitosa efficiet, atq; igeminatio ex pugna q̄ inuicē est, maximeq; quotiēs humores ipsi fuerint æq̄les. Vbi em̄ exuperet alterutrū eorū: tū accidētia, tū etiā notitia in prima mixtione explanata iā est. Atq; hæc oīa de quatuor mixtionib⁹ biliose febris, ac pituitose, magis p̄pa sūt, libro q̄ est de formulis. Sed i hæc necessario icidim⁹ p̄pter sēitertianā: cui⁹ ḡnationē archigenes i tertianā, quotidianā q̄ retulit, neq; vidēs, vt intermittētē efficiat febrē. agathinus, perspicue cōfessus est, sub eodē ḡne contineri tertianā, ac semiter

Tertianæ & quotidianæ implexio secunda.

Semitertiana est continua.

Semitertiana febris q̄ dicenda sit.

Duarū cōtinuarū implexio tertia.

Tertianæ, cōtinuæ, & quotidianæ intermittētis implexio quarta.

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

tianā, dissidentē tantūmodo magnitudine febris. Si igit̄ oēs febrivm differentias scripserint, diligenter lapsi noibus, nullū id fuisset erratū. Sed cū neq; simpliciū, neq; cōpositarū oēs scripserint differentias, et ad hęc quāsdā alias supuacuas adiecerint, nihil neq; in p̄sensionē, neq; in curationē iuuātes, nos nitentur p̄ virib; q̄tū fieri pōt; diligenter excolere oēm formulā, lōgo tpe et vsu simul ac rōne, vtilis hac in re differentias p̄estigātes. Simples ergo ad p̄ntē attinent librū: implexe aut̄ ex his, attinent ad librū de formulis, cui; penit; ignat; nō eris, vbi hūc diligenter euolueris. Ex ijs em̄ q̄ dixim; de febre pituitosa ac biliosa inuicē p̄mixtis, licebit, hęc ad atrā bilem trāfferendo de implexu ac tēperamento, ad vtrāq; earū cōijcias, iplexū noiantes vbi diuersis horis incipiāt; tēperamentū vbi initiū eodē tpe sit. Nec sec; tres febres iplexare ac tēperare qs poterit ex se, sūpta rōe de p̄dictis. Horū em̄ oīm initiū fōs & elementum est, diligēter internoscere oīm simpliciū febrivm speciē. Nō em̄ mult; numer; earum est: sed oēs tres existūt, biliosa, melācholica, ac pituitosa, quarū oīm duplex discrimē est, intermittēs et cōtinua, ita vt oēs simplices differentiē febrivm ex humorib; putridis cōsistētū sex numero sint. Qd̄ si q̄ accesserit ad hęc particulatī differentia: ex copia humoris, quātitate et qlitate putredis, necnon modo motus, & parte in qua putrescit, gnationem habebit.

¶ Quo pacto erret Agathinus, appellans febrem omnē semitertianā; cuius accessio plurimum producatur. Cap. XI.

Diligens
tertiana e;
iusq; notæ.

Tertiana
nō diligēs
multiplex.

Igit̄ febris intermittēs tertio quoq; die accedat, accessionis tēpus breue est, & initiū cū rigore, & solutio cū sudore ac vomitu bilis, vel etiā inferna aluo deiciēte biliosa: huic nomen inditū diligens tertiana. Vbi aliquid horū desit, minime diligēs: sed simpliciter tertiana vocetur. Vbi vero itermisionē minorē habuerit, p̄ducta scilicet accessiōe tertiana, hęc noiant p̄ductā. hęc tñ, scd̄m magis ac minus differentia magnā obtinet. Sed licebit simpliciter noies p̄ductā eā, q̄ quatuor & viginti horas accessiōis efficiēs, reliq; sine febre obtineat. Quandā ad modū p̄ductā videre licet: vt circa triginta horas extendat accessiōnē. aliā ad hęc magis p̄ductā, vt i sex & triginta p̄cedat. Aliā vero plurimū, vt in q̄ draginta ac plures etiā progeēt. Sed hęc oīa definire certis termis minie cōuenit, ob socraticā dubitationē. Nō tñ necesse ē, tale noīm diligētiā p̄estigare, cū liceat nobis etiā sine ipsa indicare ijs qui adsunt diligēter de vnoquoq; agro, & recte curare, ac p̄sentire euentū rei. Subijciamus quēpiā, quin; & decē horis febricitare, fore autem sine febre tribus & triginta, atq; id deinceps ei accidere ex p̄portione. Cōstat vt alimonix tempus quis sciat ex tēpore accessiōis,

atq; intermissionis, & quantū ex tempore pōt sumi in p̄sensionē ac cu
 rationē bene admodū habebit, nequaquā q̄rendo an tertianā simpliciter
 oporteat noiare talē febrē: an cū quadā alia adiectione definiēte ipsas
 differētias. Sed vbi libeat idicare alteri febrē ægri q̄nā fit: diligētī⁹ idi
 cabit, accessiōis & itermisīōis dicēs lōgitudinē, q̄ q̄rēs, qđ vbi nomē
 p̄spicue, ac definite idicare q̄at. Hæc igit̄ optia enarratio: atq; doctria
 est. Scđ a aut̄ est, quā paulo añ dixi, diligētē tertianā noiāns: aliā vero
 simpliciter tertianā, siue aliā paulo p̄ductiorē, siue aliā admodū, siue
 magis siue plurimū aliā. Sed ex oībus/obscurissima ac pessima prima
 est p̄ditā: ex q̄ recētiores medici/inuicē litigāt & quotidie certāt, mini
 me cognoscētes id, vt de noiē litigēt. Sed de alijs/q̄s forte min⁹ mira
 biē, Agathinū vero/admodū demirari libet. siquidē/p̄ductā quadā no
 minādo quotidianā & quartanā, in ipsa tertiana minime seruauit pro
 portionem: sed vbi plurimū p̄ducat accessio, hāc noiāt semitertianā.
 Sed de nominū rōne/hacten⁹. nā & ipse plus q̄ par est t̄pis/in ipsis cō
 tero. proinde tempus est, vt in cōsyderationē aliarū rerū/veniamus.

¶ Quonā modo ex sāguine putrefacto febris accendat biliosa: & vt
 sanguis pars tenuior vertat in flauā bilē, crassior in atrā. Cap. XII.

SEQVENS est, vt agite^r cōsyderatio, nihilo vitiosior,
 vtrū/quemadmodū in vtraq; bile/ac pituita/accidūt ḡna
 q̄dā febriū: ita in sāguine putrefacto/eueniat. Febris enī
 ephemera. i. diaria, eo tātūmodo calefacto (vt diximus)
 haud quaquā putrefacto, cōsistit. Per ipsā vero putrefactio
 nē (neesse est enī, interdū/sanguinē putrefieri) q̄rendū febriū ipsarū
 genus. ac inueniri id par est, si pri⁹ inuenerim⁹, quonā modo, sanguis
 putrescit. Cōstat, vt Aristoteles recte dixerit, fieri putrefactionē ab ali
 ena caliditate. intelligit aut̄ alienā, eā q̄ exterior, nō inſita, neq; in vna
 quaq; re p̄pria. ea enī/conquoq; re: aliena vero/corrūpere solet, qđ qui
 dem est putrefacere. Extrīsec⁹ aut̄ caliditas superuenit sāguini p̄ ḡstū,
 ac pestilentē cōditionē, & vt simpliciter dicat, per oēs febres, ex q̄cūq;
 causa in ḡnationē deducant. Sed vbi in quapiā aīalis parte sanguis su
 pra modū collect⁹ supra vires ei⁹ fuerit, corrūpit, maximeq; quotiēs
 infartiat ob crassitiem/in paruis cōceptaculis, aut stipe^t p̄ræ copia.
 Quēadmodū accidit ex inguine et pustulis: et vt simpliciter dicat, per
 oēm inflāmationē. Nā in tali dispositione sāguis duplici ex causa cor
 rumpit: tū/quia minime difflāt, tū/quia ab ipa natura minime vincit.
 Cæterū vt q̄ minime difflant, putrescere soleāt, in cūctis exteris corpo
 rib⁹ intueri licet, fructib⁹, seminib⁹, atq; etiā vestib⁹, atq; indicare id
 quod dicim⁹, maxime potest morbus costalis. Excreat enim per eū in
 terdū spumosum, interdū croceū, q̄nq; rubrum humorem, prout ma

Alimonix
 tps indicat
 accessionis
 et intermis
 sionis tpe.

Sāguis an
 cōmittat fe
 brem putri
 dam.
 Ephemera
 fit sāguine
 calefacto.
 Putredis
 causæ:

Putrefacti
 onis sāguis
 cā duplex.

*Ephemera, mo
 do putrefacto
 B calefacto p̄
 quine ori*

Cc. iij.

An ex sanguinis putrefactione febris oriat

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

Screat⁹ san-
guis i costa
ve indicat.
Febris san-
guis e cæte
ris simpli-
cior.

tertia ipa p inflammationē dñat, q minie cõtenta præ tenuitate reludat. Interdũ etiã talis humor niger existit, ac neq̃ statĩ ab initio, sed p̃cel-
li causa qd su t̃pis, vbi p̃cedit croceũ sputum, qd̃ erat indiciũ flauẽ bilis exuperã
tis: quẽadmodũ spumõsũ pituitã, rubrũ sãguis. Quocirca cõuenit in
terdũ putrescere sãguinẽ in ipis locis inflãmationẽ affectis, febrẽq̃ ex
eo simpliciorẽ esse q̃ ex alijs humorib⁹. Proportionẽ aut̃ accessionũ
tertianã circuitiõnis potissimũ sumit: ita enĩ cõstat, vt p̃ costalẽ mor-
bum, quotiens rubrũ expuũt, vbi vero admodũ exurit, mutat̃ penit⁹.

Caloris fe-
brilis co-
pia seq̃t̃ co-
pia effluuij
Humoris
acror ex ca-
loris mor-
dacitate de-
prehendit̃.

Pars enĩ tenuissima simul ac pinguis in croceã bilẽ: crassior autem in
atrã vertit̃. Quẽadmodũ accidit in carbũculis. etenĩ in his ex sãguie
fortiter buliente, abitio est in humorẽ melãcholicũ. Ad hũc modũ in-
audire oportet humorẽ melãcholicũ, tãq̃ nõdũ effecta fit atra bilis: sed
in cõfinio quodã existit. Febris igit̃ cõsistit p̃ natura humoris, in quẽ
sanguis mutet̃, t̃mmodo dissidens, p̃pterea q̃ malign⁹ sit, aut minime
malign⁹. Simplicior enĩ est ex mutatione sãguis: vt in alijs, ita calidi-
tate mitiori. Si enĩ q̃ maxime mult⁹ existat ex ipi⁹ man⁹ occurſu, sed
penit⁹ mitis est: quẽadmodũ ea q̃ post balnea accidit. Copia enĩ sem-
per caloris febris in ipsa effluuij copia posita est: sed vt afficiat imi-
tẽtes extrinsec⁹ manũ, ex ipso caliditatis acrore efficit̃, idq̃ erit tibi i
diciũ maximũ humoris cõmittẽtis febrẽ: intelligo aut̃ ipi⁹ humoris
qualitatẽ. Si enĩ vaporosa sit atq̃ innocua, sãguis est. si afficiẽs erodẽs
q̃ & mordax, ex bile cõsistit. Vbi vero in p̃mo occurſu vaporosa po-
tius q̃ mordax existat: diuti⁹ aut̃ imorãtib⁹ paulatĩ intendaẽt acror,
maximeq̃ inæqualis sit, ita vt appareat quasi per colũ vel cribrũ per-
colari: talem febrem ex pituita putri cõsistere, sciendum est.

¶ Multa morborum genera repetere per circuitiõnem, vt lippitudi-
nem, capitis dolorem, podagrã, dolorem articulare. Cap. XIII.

Caloris in
æqualiter i-
cidẽtis cã.
Analogia.

CAETERVM, consyderãti mihi q̃rentiq̃ causã, ob quã
febres ex alijs humorib⁹ calorẽ hñt æqualiter inciden-
tem: q̃ vero ex pituita cõsistũt, talẽ obtinent inæqualita-
tem, apparuit mihi potissimũ causã esse, lãtor/crassities
q̃ humoris: & qm̃ difficulter exoluĩt. Hui⁹ enĩ vt alio-
rum oĩm quicq̃d quotidie extenuat̃, expirat: vix aut̃ extenuat̃ quicq̃d
crassissimũ, ac multo magis vbi frigidũ natura existat. Quocirca, ne-
q̃ totus, nec æqualiter: sed quicq̃d putredo corripit, id vnũ extenua-
tum, efflat atq̃ educit̃, ac perinde euenit vt in reb⁹ glutinosis crassisq̃
humorib⁹ per elixationẽ. Cõsistunt enĩ in eis bullulã: q̃bus rescissis
spũs vniuersũ educit̃, simul abducẽs hũorẽ tenuiorẽ. Vbi vero tenuis
humor elixet̃, neq̃ bullulã efficiunt̃, atq̃ educit̃ ab eo vapor, vsq̃ q̃
sillis ac sibi ipi cõtinu⁹ e. sed cũ de his satis dictũ sit, seq̃ns est, vt agam⁹

Cum febris tertiana quidam caloris equalitate obtinet

de cā febrīū cōtinuā. Mirabile enī videt̄/sæpe vsq; ad quartū vel qu-
tū, & interdū vsq; ad septimū diē, vnā fieri accessionē in eis, ab iitio vsq;
q; in finē. Qd̄ si q; cōsideret diligēter, mirabili^o est quāsdā febres re-
petere p̄ circuitiōnē. Exēplū enī supradictū a nobis, de stercore paula-
tū putrescētē, nō admodū videt̄ accidere ī corpore aīalis, p̄mixtis pu-
tridis humorib; ijs q; minime putridi sūt: eo q; ex oīb; cōcur^o, cōspi-
ratioq; ī cūcta existat. Quocirca minime fieri pōt, vt putredo vno lo-
co/alias alio afficiat, nisi inflāmatio/ligādo/detineat incipientē putre-
scere humorē. Sed cū sermo/ecōtrario sumat̄, difficili^o est iuenire cau-
sam febrīū circuitiōne repetentiū q̄ cōtinuā. Sed de vtriusq; nitentur
p̄currere, neq; hac parte p̄ducētes sermonē, neq; cōtradictēs erratis
alioq;: sed vt añ semp̄ effecim^o, veritatē ipsā tm̄modo aggrediemur, ex
quib; incipiēs/possis iuenire errata alioq;. Incipiēdū igit̄ ab ijs q; cō-
spicua sūt: quēadmodū ab ip̄is lippitudinib;. Hæ nāq; singulis dieb;
interdū/vel tertio quoq; die accedūt. Nec sec^o auriū dolor/ & capitis,
vel toti^o, vel medietatis quē noīant hemicraniā. Interdū/ podagra/ ac
dolor articularis/ repetit p̄ circuitiōnē. Vt igit̄ in his oībus/ videre li-
cet venas ipsas/ in pte affecta intētas, ac fluctiōnē nocuā/ p̄fusā foras:
ita itelligere cōuenit, in pte interiori, quotiēs minime appareāt, serua-
ri eandē p̄portionē. Verbi grā p̄ inflāmationē morbi costalis, ac pul-
monie: itumescūt, iter initia accessionū; discutunt̄, cōtrahuntq; p̄ icli-
nationē. Sed quonā modo id accidat, forte inueniem^o, si de inflāmatio-
nis generatione, & fluctiōnū vocatarum decursu dixerimus/ quæcunq;
q; alio loco indicauimus. Si enim/ simul cum illis adiecero, quæcunq;
propria huic sermoni sunt, præsentibus sufficient.

¶ Quam ob causā fluctiōnes/ certis tēporibus decūbant, & vt partes
debiliores/ promptius suscipiant excrementa. Cap. XIII.

LVCTIO igit̄ decūbens oculis (vt oēs cōcedūt) ab ip̄o
lo capite decurrit. Sed qnā causa sit, ob quā p̄finita circui-
tione sepe numero decurrit, dicere minime possūt: vt q;
nequāq; philosophent̄ de virib; naturalib;, de quib; ip̄i
si/trib; libris perscripsim^o, indicātes/ vt oēs/ quatuor exi-
stant, ex quibus/ plātæ & aīalia gubernant̄. Vna ergo est/ quæ attrahit
propriū alimentū: altera/ id ipsū detinet: tertia aut̄/ ab his alterat: quar-
ta/ ab his aliena expellit. Alienū autem in oībus rebus/ duplex est: ab-
terum/ qualitate, alterū/ quātitate. Igit̄/ in ip̄is partibus colligitur/ ob
virium fortitudinē atq; imbecillitatē. Etenī/ quotiēs equipotentes exi-
stant, & meatus deferentes excrementa/ se habuerint per naturam, Excremēti
membra ip̄a/ sana sunt. Vbi vero/ plus q̄ id quod alteratur/ deducatur: causā.
excrementum omne/ excerni, ab ipsa facultate secretoria pulsum/ neces-

Cc. iiii.

h. 1. m. 7.

Podagra.

+ vena ip̄i p̄te affecta.

Oculorū flus-
tiones ex
capite sunt.

+ vires nāles.

Excremēti

Vires nāles, quibus aīalē/ plātāq; gubernat,
quatuor sūt
Attrahētia
Retinētia
Digeſtiua
Expulſiua. Superflui
mitarij.

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

Cōgestio seest. Quod si hæc imbecillis sit, eo loco permaneat opus est, atq; inter
 nis & deflu dum grauat eū ipsū, atq; extendit interdum. si acris sit, derodit et mor-
 etiōis cause det, quemadmodū si calidum sit, calefacit. si frigidū, frigefacit. atq; hæc
 perspicua sunt ybi materia in ventriculo existat. Quoniam, si quis in-
 gerat plus alimenti, interdū vomere cogitur nauseabundus; interdum
 alui fluore corripit. Quod igitur hic per maxima loca excernitur/eru-
 ctantibus foras/excrementū, id in alijs partibus animalis/per tenuio-
 res meatus, non foras, sed ex alijs in alias decūbit partes, expellētib⁹
 quidē fortiorib⁹, suscipiētibus debilioribus. Quocirca, rursus expel-
 litur ex his/in alias, atq; ex illis/in alias decurrit, quousq; in ipsas de-
 bilissimas omniū decūbat. Idq; rursus recurrere inde/in alias fortio-
 res nequaq; possibile est: & ob eā rem/per repletionē ac vicium humo-
 rum, partes oīm debiliores, vel inflāmatione, vel sacro igne, vel ser-
 pētibus, vel alia quadā affectione prēhendūtur, aut afficiunt affectio-
 ne quā fluctionem nomināt, de qua seorsum docuimus. Quocirca, mi-
 nime mirū videri debet, vt cerebrū/vel totū caput/interdum colligens
 excrementū, in aliquā partē debiliore expellat, aut in aures, aut oca-
 los, aut tēpora, aut labrū, aut dentes, aut genę particulā tenuiorem,
 aut palatū, aut gīgiuas, & gurgulionē, & tonsillas, & adenas ibi con-
 tētas, atq; vbi nullū ex his fuerit imbecille, in thoracē, pulmonē, fau-
 ces, gulā, vētriculū, fluctionem trāsmittit. Quemadmodū ergo caput/
 sep numero/predictis membris/causa morbi est: ita inflāmationis in
 iecore & liene, pximarū aliqua partiū, aut (Hercules) in ptib⁹ lōgius
 positis/vbi excrementa gignunt, crescūt, decūbunt, & circuitiōe affli-
 gūt. Neq; mirabile est, p inde accidere, vt euenit p affectiōes excremen-
 torū ventriculi. Si igit videas/id qd excernit singulis dieb⁹, sed igno-
 res causā secretionis, miraberis ordinē, ita quotiēs haud scias/neq; ge-
 neratiōis in capite excrementorū, neq; secretionis causā, (porro ignores/
 q obrē hæc/extra decūbant, illa/in aliquā aliā partē,) abigas atq; mire-
 beris decurrētis materię pportionē. Pari modo, si mime cognoscas, ne-
 q; excrementa in iecur transmissa, neq; causā/ob quā trāsmittunt, mira-
 beris pportionē febriū de iecore. Vbi vero cognoscas, vt decūbēs in
 viscus ipm fluctio, primū cōmiserit inflāmationis iitiū atq; accessiōis,
 partis affectę causam tenēas, mirari desines.

Defluctio-
nes ex cere-
bro.

Caput va-
riorū mor-
borū causa

stestinis p
Circuituū
modus.

Quonā modo ex calore attrahuntur excrementa: & vt dolor omnis
 irriter fluctiones. Ca. XV.

Decursus
humorum
duplex cā.

GAETERVM, duplex causa est decursus hūorū, vna/quā
 pxime indicaui, quotiēs ex alijs/i alias ptes debiliores
 excrementa decūbant: altera vero/quotiēs attrahūtur, de
 qua, hoc loco agēdū, initio petito abijs quæ oibus pspi-

LIBER SECVNDVS. FO. XXI.

cua cōfessaq̄ sunt. Si enī thaphiā linias cui piā, videbis paruo tpe/par Partis susci
 tē ipsā calidiorē, atq̄ in molē ampliorē elatā. Nec sec⁹, vbi foueas par pientis ibe
 tē quāpiā iuxta ignē, aut fortiter frices, aut vngas refina, aut pice mo cillitas.
 dice calida: deinde/paulo post euellas vniuerhm, aut etiā vbi vngas Partis susci
 partē quāpiā medicamēto calido, videbis in his oib⁹ elatā i molē: qa pientis at
 calor ipse, vel ad se trahere, vel suscipe soleat fluctionē. Nō enī necesse tractio.
 se est in p̄sens/talia definire, id qd̄ vtile est istituto iā hntēs, q̄q̄ sine his
 philosophemur. Sēper enī/partib⁹ admodū calidiorib⁹ decūbere ma
 teriā/p̄spicuū est: vbi corpora plena sūt, atq̄ abundēt excrementis, p̄q̄
 multa decurrit: parū, vbi vacēt excremētis. Decūbit p̄terea, vbi dolor
 affligat. Sæpe enī/si sūmū digitū man⁹/minimo acu pupugeris, statim
 dolor sentit; & paulo post, ptes/q̄ circiter sūt/inflāmatione laborāt, at
 q̄ in molē maximā tollunt. Interdū abscess⁹ sub ipsis alis erūpūt/sus
 cipiētib⁹ aliqd̄ incremētū: vt que/raræ et spōgiosæ existāt, quas græci
 noiant adenas. Interdū accidit id/in medio brachio, vbi insignes ade Adene qd̄
 nes/ea pte extiterit. Perspicue id videre licet, quotiēs vlc⁹ exiguū/sine
 inflāmatione ac dolore/ppe vngue affligat. Si enī cōtēnat, neq̄ curet,
 et in cicatricē deducat, i nutrita carne sub vngue collisa/in primis do
 lore afficit: deinde tot⁹ digit⁹, ac vola eorū, & interdū man⁹ vel pes/in
 maximā deducit inflāmationē. Ita igit̄ dolor attrahit dolore affectis Dolor at
 partib⁹ fluctionē, nō tñ hāc esse causā hui⁹ rei/hic dicere oportet. Ali trahit.
 bi enī/cōmodi⁹ de hoc dictū est, nec illius/in p̄ns idigem⁹. Perspicuū Fluctionū
 ergo est, vt causa fluctionū/ex ipsis p̄tib⁹/laborātib⁹ fluctione /duplex cā duplex.
 fit. Vna, ex calore/q̄ in eas ipsas trāsmittit: altera/ex dolore q̄ affligit.
 Eius aut̄ qd̄ est vt pl⁹, aut min⁹, aut benigni⁹, aut deteri⁹ fit, causa est
 nō ex ipsis solū p̄tib⁹/laborātib⁹ fluctione: sed vt benigni⁹/deteri⁹ ve
 sit, in ipsis p̄tib⁹ mittētib⁹/causa est: in vtriq̄ aut̄ est/vt plus, minus ve
 affluat. Calor enī fortis/ac dolor/pl⁹: debili⁹/min⁹ attrahit. Itidē, cor
 pora excremētis vacua/exiguū quoddā/trahētib⁹/mittūt. Excremēto
 sa aut̄ ac repleta, tātō plus mittūt, quantū/ab ipso naturæ habitu/desti
 terint, atq̄ hāc fluctionū differentia sine debilitate partiū fluctione la
 borantiū/existūt. Alię vero/ob earū debilitatē/ac fortitudinē mittētū
 excremēta, efficiunt. Ois enī inflāmatio/sine vulnere ac collisiōe præ
 hendēs partē, excremētis q̄busdā/decūbētib⁹ ex fortiorib⁹ in debilio
 ra existit, talisq̄ inflāmatio/stati accēdit febrē, quotiēs ob magnitudi
 nē, aut vicinimatē, calor earū/ad cor ipsū puenerit. Decūbentia igit̄ ex Febris ob i
 cremēta/in oī inflāmatione, putrescūt, ppter causas pri⁹ dictas. nec sūr/ flāmationē
 oīa putrescūt, eo q̄ qdā/sūt pituitosa, alia/melācholica, nōnulla/bilio fluctionis.
 sa. Iphis aut̄ putrescētib⁹, accēdit calor p̄ter naturā/in parte/inflāmatio Putredo ac
 ne affecta. Simul qd̄ calefaciēs/partes quascūq̄ p̄mas attigerit, dein cēdit calorē
 Cc.v.

sig in ps calida ad se trahit, an suscipiat

Adene qd̄ fuit.

Dolor at trahit. Fluctionū cā duplex.

Qua tōc et mo febris oritur.

Febris ob i flāmationē fluctionis. h: 2. r: 12.

Putredo ac cēdit calorē

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

de alias illis cōtinuas, ex quibus rursus alia rōne vicinitatis calefacta, rursusque alia ab illis vsque ad ipsū cor deferūt iterdū caliditatē. Sed quā nā sit dispositio in pte inflāmatiōe affecta, dixim⁹ libro de itēperie in æq̄li: et itē libro de tumorib⁹ pter naturā. Sed vt necesse sit cōtētū i ea sāguinē putrefieri sēpenūero / si cū mat̄ia defluxa, hoc loco definiet.

Colligi excrementa diuersis tēporibus, quā sēpenūero ordinē minie seruent, atque esse quāque breuē, quāque longā accessionem. Cap. XVI.

Excremen-
tū defluens
duplex.

EXCREMENTORVM igitur decubēs ex vna parte in alia: interdū adeo multū parūque est, vt p̄tis ipsi⁹ laborātis fluctione legdat vires. Interdū adeo mite ac parū: vt suscipiēs corp⁹ minie offēdat. Si igitur adeo debilitet vires vt exoluāt, nec p̄terea euicāt ea quā pri⁹ vincebāt, tūc

Putrefacti-
onis du-
plex causa.

sāguinē putrefieri necesse est, duplici rōne: & quā hūor minie euictus a calore p̄prio reliquā habet i putredinē mutationē: & quā siml cū excrementis putrescentib⁹ putrescit. Vbi vero nō tm̄ lædat vires vt exolutæ penit⁹ desistāt semiprau⁹ & tāq̄ semiputris, i tali cōditiōe sāguis efficit vicinitate quā putrescētū excrementorū simul putrescēs: phūlens tm̄ in hitu naturæ, quātū est rōne ipsi⁹ facultatis cōficiētis. Vt cūq̄ aut accē⁹ calor se habeat, p̄ primā putredinē penit⁹ acrior ac mordacior ē, quā foret dū p̄ naturā hēret; atque tm̄ crescit quātū natura ipsa excrementorū sufficit. Hæc enī siml hnt p̄portionē ad ipsū calorē ex eis accē⁹: quā lēi gna ipsa ad ignē obtinēt. Hæc enī minie in īfinitū sufficiūt ad alterationē: sed termin⁹ alteratiōis est, vbi hūor ip̄e indit⁹ deserit, nā eo vsque cremari quātū inditū habuerit humorē, atque eo consūpto cremari definūt, ac reliquæ eorū noiant cinis. Quinetiā putrescētū humorū si calor p̄manet dū in plenū assant, ac par est vt reliquæ humorū exiguæ sint, nequaquā multæ, quēadmodū i lignis: p̄pterea quod in essentia eorū elementū humidū nō ficcū exupat. Si imō vt libeat coque hūorē exteriorē quēdā: vt oleū aut vinū terrestre quiddā quā maxime exiguū relinquet: totū aut aliud i vaporē atque aerē extenuatū discedet. Ita efficit, vt tota substantia ebullientū humorū ex putredine extenuatorū ab ipso calore dispgit p̄ vigorē, inclinationēque febrū. Remanet aut excrementū, vel exiguū, vel nullū: i humorib⁹ quā crassiorib⁹ exiguū, in serosioribus aut nullū. Quod si nulla debilitas extiterit viriū partis inflāmatiōe laborātis: nec rursus mittāt excrementa: morb⁹ desistit, nec mox hō febricitabit, neque se quāti die, neque tertio quoque die, neque quarto quoque. Vbi vero p̄ eādē causā mittant excrementa, p̄ quā ab iūtiō p̄ti mittebant: aut hæc minie mittant, p̄maneat aut viriū debilitas: mox febricitare hominē necesse ē. Subijciat enī vt pri⁹, facultas cōstās, colligat i tpe medio excrementa ex p̄mis imittētib⁹ p̄tib⁹, talia quā litate, & tāta quātitate,

Calor pu-
tris est mor-
dax.
Analogia.

Analogia.
Inclinatio-
nis causa.

Morbi de-
fitio.
Scd̄æ accel-
sionis cā.

pzauid

qualia & q̄ta ab initio trāsmiserit, id autē erit, in q̄bus dispositio mittentiū, & attracti ad ip̄a alimēti quātitas & q̄litas/eadē p̄manet. Existimo enī fore necessariū, æquale/ac simile/ab eadē alteratū facultate, æq̄lia ac filia facere excremēta. Quinetiā t̄ps colligēdi ea, necessario æq̄le erit. Partes enī q̄ alunē, quoad similit̄ habuerint cōditionē, ab eodem nutri-
ta alimento, æquali quātitate/& simili q̄litate, atq; eodē t̄pis tractu/col-
ligent excremēta. Nec secus/eadē circuitiōe cōmouebunt/ad expellen-
da ea/atq; mittēda debiliorib⁹: quotiens tūc primū expellēdi facultas
mouet ad opationē suā, vbi grauat multitudie excremētōr̄, aut q̄litate
ip̄a afficit. Sed de his oib⁹ in cōmētarijs de virib⁹ naturalib⁹ diffini-
tū iā est: in q̄b⁹ exerceri cōuenit eū, q̄ nūc dicta, sit cum demōstratiōe
intellectu⁹. magno em̄ p̄mio p̄posito, ex tali cōtēplationē, ad ip̄am cu-
randi viā et rōnē. Nā, vt oīa omittā q̄ sū dictu⁹ eo libro: vni⁹ rei tātū
modo faciā mētione, p̄optissime q̄dē, & quā ipsi sæpenūero effecim⁹.
Vbi enī lippitudo repetat p̄ circuitiōnē, nō parū existimo suaderi, au-
diētē cōclusā hoc loco a nobis ediscere doctrinā. Ecōtrario enī, ac ij, q̄
se noīant ab oclor̄ curatiōe/opthalmicos, curauim⁹ sēp huiusmodi lip-
pitudinē, illis sēp/oclis ip̄is adhibētib⁹ remedia. Nobis autē, interdū vtē-
tib⁹ purgatiōe, interdū balneo, interdū meri potiōe (vt Hippocrates
dicit) interdū sāguis missiōe, interdū vtrisq; vel clistere cū sāguis mis-
siōe, atq; interdū statī his adhibitis desinit, q̄nq; etiā capiti succurrēdo.
Oēs enī/q̄ ita curati sūt, aut nō insup talis morb⁹, aut semel solum: sed
multo leuior q̄ pri⁹ accessit. Sed de remedijs in curādis morbis adhi-
bēdis, ac de indicatijs, nequaq̄ ē hoc loco agēdū. Sed vt cōueniat, interdū
totū caput/aut minime affectū, sed sanguie prauo atq; excremētoso nu-
tritū, colligere excremēta/plura ac peiora q̄ añ, ita vt nequaq̄ eis suffi-
ciāt naturales meat⁹/ac spiracula, sed cogi naturā/expellere excremen-
tū/ad aliquā ptē debiliōrē; aut hūorib⁹ hñtib⁹ p̄ naturā, ip̄o at affecto;
aut etiā vtrisq; cōcurrētib⁹, colligi excrementa, atq; decūbere ī aliquā
ptē, p̄ns sermo indicare studet. Etenī, quo ad decūbēs humor/sil̄is fue-
rit, & capitis dispositio/eadē, eo vsq; excremēta/æqualia colligent t̄pe/
similia & æqualia, & accessiōes oclor̄/similes erūt. Simili modo, quo
tiēs/nō toti⁹ capitis/sed vni⁹ ī eo ptis, aut mēbranulę, aut cerebri ip̄si⁹
fuerit dispositio, ita vt ex tali nutrimēto/colligat tantū taleq; excremē-
tū tāto t̄pe: deinde/expellat excremētū id, tūc primū, vbi ab eo īsigniter
afficiat: accidet tūc laborare p̄ circuitiōnē/accessiōe, vel ocl̄os, vel au-
res, vel aliqd aliud tale, ī qd debili⁹ expellat excremētū. Vt igif ī ocu-
lis, vel aurib⁹, ac pedib⁹, et alijs multis partibus talib⁹, p̄spicue videt̄
fieri accessio p̄ circuitiōnē, quē admodū oñsū iā est. Quid mirū, costa-
li, et pulmōia, & delirio, & alijs oib⁹, quor̄ nō licet itueri īflāmatiōes,

Circuituū
ordie repe-
tētiū causa.
Expulsiuæ
facultatis ī-
citamenta.

Lippitudo
p̄ circuitū
repetens.

Excremen-
ta cur decū-
būt ad ptes
alias.

Ocl̄i ac au-
res circui-
tione labo-
rantes,

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

si fluere excrementū: & si pars inflāmatiōe laborās/minime afficiat: nec q̄c̄ aliud p̄priū habeat in gnationē dictorū, p̄ter q̄ pars mittēs excrementa illo tpe debilior existit. Neq̄ etiā mix̄ videri debet, vt nō eodē tpe/colligant̄ oīa excrementa. Quia enī neq̄ decūbens rōne alimētī sāguis/sēper filis ē, neq̄ dispositio partiū q̄ alunt̄/eadē, aliud alteri tps p̄scribi/in tāti excrementi collectionē par est. Ex quo p̄mo/natura parti afficit̄, cogit̄q̄/veluti alienū sibi id qd̄ afficit. Quinetiā/neq̄ mirari debes, vt ipsarū accessionū tps/ināq̄le existat. cū em̄ neq̄ gen^o, neq̄ multitudo excrementorū vna sit, neq̄ si p̄r/accendi in oībus, neq̄ discuti cōuenit. Nā plura/frigidiora, glutīosa, & crassa, lōgiores cōmittūt accessiones. pauciora aut̄/calidiora & tenuiora, breuiores: cōducēte ad id nō parū/toti^o corporis p̄paratiōe eo tpe, & viriū robore. Corp^o em̄ rari^o/breuiores q̄tū in se est, efficit accessiones, densi^o aut̄/lōgiores. Et itē/robur viriū/breuiores: debilis aut̄/lōgiores. Facultas enim valida/prōpti^o a se expellit id qd̄ est alienū. corporis aut̄ raritas/minime detinet id qd̄ efferit. Quo circa/ita affectis, cito euacuari excrementū necesse est: quis alia, si filia existāt. Pari rōne/q̄bus ecōtrario corp^o ipsū afficit, ijs/necesse est fore lōgiorē secretionē excrementorū, debilitate expellēte excrementa facultate: detinente aut̄ ea q̄ afferunt̄/angustia meatuū. Oībus aut̄ simul cōcurrentib^o, aut breuissima/aut lōgissima accessio erit. Longissima quidē ob corpulentā et multitudinē excrementi, ac viriū imbecillitatē, meatuūq̄ angustā. breuissima aut̄ ob tenuitatem & paucitatem excrementi, & robur viriū, ac viarū amplitudinē.

¶ Quam ob causam/accessiones desināt ad integritatē. Cap. XVII.

Accessiōis ad integritatem desinentie cā.

Implexus febrium cā.

Gnationis excrementorū duplex ratio.

SIMILI mō, quā ob causā/accessiones qd̄a desināt ad integritatē, nequaquā difficile est iuenire. Quoties em̄/p̄poris accessiōis tps/adeo breue fuerit: vt p̄ulq̄ sc̄da incipiat, iā sit exolutū mediū p̄ncipij, sc̄d̄a p̄porisq̄ finis iteruallū totū sine febre existit. Sed vbi sc̄da pri^o incipiat, q̄ prior diligēter soluat̄: nihil mediū relinquit̄. Hęc igit̄ (vt dixim^o) sūt, vbi facultas ī parte suscipiēte excrementa: si filis sibi p̄maneat. i. euicat cōtentū in se sanguinē, quē admodū añ solita erat. Vbi vero debilis efficiat̄, idq̄ ei causa sit, nō excrementa solū: sed ipsū sāguinē/corrūpi ac putrefieri, et febrē accēdi: alterū inde initiū erit repetētū accessionū. Si igit̄ p̄diētus seruet̄ calor: duplex erit gen^o febriū/inuicē implexarū. Si vero ille desinat qd̄e: dispositio vero suscipiētis fluctiōne p̄maneat, q̄ de mittēte sūt dicta p̄us, de hac intelliges. Hęc enī pars/efficiet in se excrementa duplici mō: quē admodū illarū, q̄a prau^o est sāguis cōtēt^o in ea: tū q̄a facultas debilis est. Nec sec^o vbi ex quis cā reddat̄ iterdū debilis partis ipsi^o dispositio: adeo vt p̄odus poti^o q̄ alimētū sit sāguis adiectus.

Corrūpet enī & si calid⁹ fuerit, facile corrūpet. Si frigid⁹ ac pituitosus, nō statim; sed p̄cessu t̄pis is quoq; eā ipsā suscipiet dispositionē. Quinetiā vbi neq̄at cōcoq̄re qđlibet mēbrū genita in se excremēta, aut expellere ad alterā, tale sibi initiū febricitādi, q̄le alteri mittēs existit. Sed vt neq̄at alteri mittere excremēta p̄ma cā ex virib⁹ mittentis suscipiētisq; altera aut ex meatuū opilatione glutinosi crassis & multis fieri solet hūorib⁹. Nihil igit̄ mirabile est, si neq̄q̄ mittēdo alterū alteri excremētū quēadmodū caput oculis ipsi⁹ mittebat; ex ipsis excremētis in eo p̄terea manātib⁹ in eā ipsā suscipiēti alienā dispositionē deuenit. Materia em̄ infarciens naturales meat⁹, p̄cessu t̄pis putrescat necesse est; & causa fit oportet ob quā multitudo excrementorū in pte minie vacuet, & vt solita erat difflet. Putrescunt igit̄ vt illa, ea quoq; q̄ posteri⁹ colligunt; & oia inuicē accendūt statim in pte caliditate febrile. Vt enī supra indicauim⁹, vbi accendit̄ vel etiā augeť caliditas qđā, in eā partē ab alijs sanguis ipse decūbit; ita efficiť vt t̄pe quo defluit, ptes illā refrigerent̄ sāguie vacuā; pars aut̄ affecta grauet̄ atq; extēdat; decūbēsq; sāguis alteret̄ p̄pter duas causas; & q̄a putrescētib⁹ iā hūorib⁹ p̄miscet, & q̄a stipat⁹ minie difflat. Quo circa succendit̄ instar lignorū hūmētū vniuersim exaggregatorū ex igne flāmulę, atq; id t̄ps oē iitiū accessiōis appellat̄. Vbi vero calor supet̄ materiā appellat̄ incrementū & ascēsus tale t̄ps. Atq; eo t̄pe augeť calor tā multus, vt nō solū deurat locū ipm q̄ veluti cā putredinis est; sed iā ex cōtinuitate depascit̄ vniuersū corp⁹; & vbi ad sūmū deuenierint ebullitionis incēsi hūores, appellat̄ vigor talis pars accessiōis. Vniuersū ignitū esse videt̄ tūc ægroti corp⁹, calore in vniuersū aial extēto æqliter; deinde quotiēs humores tenues sint, ac facultas valida et corp⁹ rarū, pars plurima ebuliētis hūoris fusa ī sudorē inducit̄. Qđ si crassi fuerint, ac secretoria facultas debilis viā angustā, nihil sensibile effluit; sed materia ita extenuat̄, vt in vaporis naturā trāsmet; appellat̄q; id t̄ps inclinatio, vt q̄ exspiratio qđā humorū ebulientū habeat. Sed cū in parte p̄terea dispositio p̄maneat, necesse est alterā in ea gigni excrementū, attracto rur⁹ in eā alimēto, nō in plenū toto cōfecto. Qđ rur⁹ (vt añ docuim⁹) ab ipsi⁹ excremētis putridis in pte ipsa relictis, et ab ipsa p̄pria prauitate, initiū putredinis suscipit; et vbi satis incaluerit rur⁹ decūbit ī ipsā (vt pri⁹ dixim⁹) ex alijs aialis p̄tib⁹ sāguis, Sequētis accessiōis rō rur⁹q; eodē mō, iitiū, icremētū, vigor, et icliatio accessiōis existit, id q; repetere minie definit quoad dispō ī pte gñante excremēta, seruet̄.

¶ Quam ob rem febres interdum repetunt̄ per circuitionem, interdum continuæ sunt; quarum putredinem Praxagoras cōsistere in vena caua existimauit.

GALENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

VERO dispositio talis duplex est: altera quæ ptis debilitas p quã gignunt excremeta, altera vero ex ipis subinde genitis collecta. Neq; ei credi pot in vasis externis qb° elixa cibaria nidoruleta sũt dispositionẽ quãdã seruari: in ptib° aut qb° hũores putrescunt minie pmanere.

Maximeq; ipossibile videt solui dispositionẽ, quotiẽs vniuersũ corp° malis hũorib° abũdet, ac repletiõis morbo laboret, potissimũ quotiẽs i eo ipo meat° ipi angustiores extiterint cõtinẽtes excremeta ptis. quẽadmodũ sanatio subsequit: quotiẽs meat° ipi expurgent, vt pars ipa difflari queat & vires cõstet, & dispositio corrigat: & vniuersum corp°, neq; malis hũorib° scateat, neq; repletiõe laboret. Igit quousq; hæc pmaneat, circuitiõẽ accessiõũ pmanere necesse est. Si r accidit in mulierib°. i eis eni quoad filis causa et æq̃lis pmaneat mēstruorum, ex ipa circuitio retinet. Sed de his oib° libro de fluctiõũ dispositiõibus lati° docuim°: & nũc imorari diutius i cõfirmãdis ijs q̃ alibi ostensa iã sũt minie cõuenit: neq; etiã pterire capita rerũ i pñs vtilia. Maxime aut vtile ẽ i his cognoscere vt aliq̃ ptes alijs trãmittũt excremeta

Excrementoꝝ gñatio cõis & propria.

Accessiõũ inordinataꝝ causa.

quẽadmodũ caput oculis ipis. Quãdã vero ab excrementis i se genitis iitiũ febricitãdi suscipiũt. Et vt his oib° cois excrementoꝝ putredo est. Propriũ vero ifartio ac stipatio cõceptaculoꝝ, aut ex hũore glutinoso, vel crasso, vel multo, interdũ angustia meatuũ vel sensibiliũ, vel minie sensibiliũ, interdũ qa oia loca vacua in toto corpe repleant, & ab his oib° multitudo ad ipas vires relata: quẽadmodũ libro de multitudine docuim°. Febriũ igit circuitiõẽ repetitiũ nõ noui nũ quãpiã cã omisã sit. Eã autẽ q̃ nullũ eiusmodi seruẽt ordinẽ cã est, vel qa hũor trãsmouet i alienũ, vel qa errorẽ viuẽdo cõmittat ad eiusmodi deducunẽ dispositionẽ. Sãguis igit putrescens maxime vtit in alienũ hũore: qm̃ (vt añ dixim°) sãguis ptim flaua bilis, ptim atra efficit. Quãtũ igit humores i corpe egro, tãtũ circuitiões accessiõũ euariãt. Quocirca minime mirũ videri debet p tales mutatiões, ordinẽ quoq; mutari. Sed nõ paꝝ mutant vbi qd̃ icipit putrefieri aliq̃ pte existat alterũ: alterũ aut ex alijs decubat, atq; i illis tale existat, aut i toto aialis corpe exuperet. Nec sec° q̃cũq; egri ipi viuẽdo cõmittũt, hæc quoq; nihilomin° corrupunt circuitiõis ipi° ordinẽ. vt eni in sanis prau° vict° morboꝝ cã est: eodẽ modo vel magis etiã i egris, quotiẽs errorẽ cõmiserint, accessiões inordinataꝝ existũt. Nec solũ adhuc egrotãtes, sed etiã ipo refectionis tempe prõpte ex quis cã lædunẽ. Quocirca p oẽm insignẽ læsionẽ vel puenire circuitiões ipas cogunt, aut dissimiles qd̃ gignunt materias, ex qb° accessiõũ ordo corrumpit. Sepe etiã ob iplexionẽ circuitiõũ icognitã medicis, egri vident pati iordinatas accessiões.

Sed tales ordinū pmutationes neq̄q̄ sūt: sed tātūmodo vident. Sed q̄
 cūq̄ re vera sūt: aut ob pmutationē hūorū cōmittētū morbos, aut ob
 viuēdi errorē efficiūt. Sed restat cōtinuā gen^o: quarū totū tēp^o vna
 accessio est, aut sēp æqualis, aut decrescēs, aut increlcēs vsq̄ ad iudiciū,
 ex tali cā fieri solet quā oīm febriū Praxagoras subiecit, putredinem
 hūorū in caua vena cōsistere. sed absolutior sermo ac verior hoc mo-
 do euadet. Quicūq̄ circuitiōib^o q̄busdā repetūt morbi ptiū ipa^o ac
 cedunt dispositionib^o vel mittētū, vel suscipiētū, vel gignētū, v^l tra
 hētū excremēta eo quo supra dixim^o mō. Vbi vero sine circuitiōe fa-
 tigant ī his nullus loc^o peculiaris affect^o est: sed hūores ī venis & arte
 rijs oīb^o sūt, maxieq̄ vbi ī maximis & calidissimis sint, aut ob aliquā
 aliā cām vt ī ephemeris. i. diarijs: aut ob putredinē ebuliētes accēdūt
 febrē vnā continuā, ab initio vsq̄ in finē minime intermittētē eo vsq̄
 durantē, ac deurentē hoīem, quousq̄ gignentē eam humores cōsumā-
 tur, aut concoquantur, aut vtrumq̄ patiantur. ¶ FINIS.

Cap.

TABVLA PRIMI LIBRI.

Fol.

- j **V**ENAM sunt febrium differentiē principales: & vt essen-
 tia febriū sit in genere caloris præter naturam. ij
- ij **C**alorem accendi interdū in spiritibus: interdum in hu-
 moribus / interdū in partib^o animalis solidioribus quas Hippo-
 crates continentia nominauit. ij
- iiij **Q**uonā modo febris ephemera / id est diaria ex causis primiti-
 uis atq̄ eidentibus præhendat. iiij
- iiij **M**ultas esse causas caloris præter naturam ex q̄bus gignitur
 febris quotiens suscipientia corpora prompte se habeant ad con-
 tinendam diutius caliditatem. iiij
- v **E**x putredine accendi febrem cuius causa et opilatio: ac potiss-
 simum putrescere q̄cunq̄ calida atq̄ humida sunt. iiij
- vj **P**estilentis febris causā esse inspirationē potissimum quotiens
 corpus ī eam dispositionem sit præparatū: quoniā maxima pars
 generationis morborum est corporis preparatio. iiij
- vij **D**e præcautiōe et quonā mō febris ex iguie ephe. i. dia. cōsistat. v
- viiij **V**t pus optimū sit cādīdū & corpulētū & minime fetidum, & vt
 optima vrina habeat sedimentum candidum æquale ac minime fe-
 tidū. & quib^o indicijs febris ephemera cognoscatur. vi
- ix **Q**uibus indicijs cognosci cōueniat febrem putridam / ac de-
 durtie pulsus nonnulla contra Archigenem. vij
- x **Q**uib^o idicijs febris ectica cognoscat: & quonā mō cōsūpto ad
 modū hūore cordis dispō efficiat: q̄ Phi. noiat ex mor. senec. ix
- xj **D**e febre ectica & ephemera. i. diaria sæpenumero trāsmeēt in
 ecticū: cuius rei indicia multa existunt. ix

Morborū
 circuitiōe
 & sine cir-
 cuitiōe in
 festantium
 discrimen

- xij ¶ De indicijis communibus cuius edicæ febrī : & quam ob causā post ingestū cibū, calorē ipsum augeri contingat. xij
- xiiij ¶ Maximū idiciū eē febris edicæ quotiēs arteriæ ipse sit q̄ circū sunt calidiores : & vt nō oporteat solū circuitiōnē : sed ipm febrīū genus considerate xj
- xiiiij ¶ Quib⁹ idicijs febres ephemerę .i. diarię a seiuicē discrepēt qm̄ i terdū pp̄t æstū, qñq; ex frigore ip̄o ephemera .i. diaria cōsistit. xj

¶ TABVLA SECVNDI LIBRI.

- i ¶ **Q**ue differentia febrīum ex humorum putredine infestātiū : & quam ob rem febres per circuitum repetant. xij
- ij ¶ Febriū itermitētīū tres h̄ri d̄rias : quotidianā, tertianā, et q̄rtanā, atq; eē synochō .i. cōtinuā q̄rtanā flaua bilis cōmittat. xij
- iiij ¶ Quonā mō ex flaua bile delata i vniuersū corp⁹ rigor existat : et vt ip̄h⁹ tertianę accessio qd̄ lōgissimū sit hoī. xij. occupet. xiiij
- iiij ¶ Pituitā refrigerare p̄tes extremas p̄ iitia accessionū difficultq; accēdi calorē minie purū, sed similit̄ suo q̄h̄ viridiorib⁹ accē. lig. e.
- v ¶ De quartana quę ex atra bile consistit : & quonam modo fieri possit, vt rigor sine febre efficiatur. xiiij
- vj ¶ De febre epiala q̄ sil̄ febricitat ac rigēt : ac de hūore quē Praxagoras vitreū appellauit, & quonā pituitę genera sint. xiiij
- vij ¶ Quot modis conueniat fieri implexus febrīum : ex quib⁹ æger minime deducitur ad integritatem. xv
- viiij ¶ Permisceri iuicē febres : scilicet tertianā diligentē, & quotidianā : & quonā modo Agathin⁹ errauerit circa semitertianā. xv
- ix ¶ De differentia semitertianę. xvij
- x ¶ Semitertianā esse febrē cōtinuā, nec vnq̄ deduci ad integritatē : sed errasse agathinū vocatē seitertianā eē febrē diuturniorē. xviiij
- xj ¶ Quo pacto erret Agathinus appellās febrē omnem semitertianam : cuius accessio plurimum producat. xviiij
- xij ¶ Quonā modo ex sanguīe putrefacto febris accēdat biliosa : & vt sanguis pars tenuior vertat in flauā bilē, crassior in atrā. xix
- xiiij ¶ Multa morborū genera repetere per circuitiōnē : vt lippitudinem, capitis dolorem, podagram, dolorem articulare. xix
- xiiiij ¶ Quam ob causam fluctiōnes certis temporibus decumbant : & vt partes debiliores promptius suscipiant excrementa. xx
- xv ¶ Quonā modo ex calore attrahunt excrementa. xx
- xvj ¶ Colligi excrementa diuersis tēporibus q̄ sæpenumero ordinē minime seruent : atq; esse quādoq; longam accessionem. xxj
- xvij ¶ Quam ob causam accessiones desinant ad integritatem. xxij
- xviiij ¶ Quā ob rē febres iterdū repetūt p̄ circuitiōnē, iterdū cōtinuę sūt quare putredinē Praxa. cōsistere i vena caua existiauit. xxiiij

¶ FINIS.

Handwritten text, possibly a date or reference number, located in the top left corner of the page.

Handwritten text, possibly a name or title, located on the left edge of the page.

Handwritten text, possibly a name or title, located on the left edge of the page.

